

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 11.10.2022 г.
COM(2022) 730 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

относно изпълнението и правоприлагането на търговските споразумения на ЕС

{SWD(2022) 730 final}

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение.....	2
I.1 Доклад.....	2
I.2 Изпълнение и правоприлагане на международните търговски ангажменти, поети по многостранни и двустранни споразумения — основни промени.....	3
II. Пълноценно използване на възможностите, предоставени от търговските споразумения на ЕС.....	11
II.1 Търговия с преференциални партньори — основни промени през 2021 г.....	11
II.2 Напредък в изпълнението на търговските споразумения на ЕС в Азия, Северна и Южна Америка, съседните на Съюза държави и държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн.....	17
III. Подкрепа за малките и средните предприятия за ориентиране в световната търговия.....	34
IV. Преодоляване на пречките и намиране на решения.....	41
IV.1 Актуално състояние на пречките пред търговията и премахването им.....	41
IV.2 Единната входна точка за подаване на жалби.....	54
V. Двустранно и многостранно правоприлагане на търговски ангажменти: разрешаване на спорове.....	57
V.1 Прибягване до уреждането на спорове.....	57
V.2 Подновяване на резерва от арбитри за споровете по споразуменията на ЕС.....	63

I. Въведение

I.1 Доклад

Това е вторият консолидиран годишен доклад на Комисията¹ относно действията по изпълнение и правоприлагане в областта на търговията. В него е представен преглед на основните дейности за осигуряване на ефективно изпълнение и правоприлагане на търговските споразумения и договорености на ЕС, ръководени от главния служител по правоприлагането в областта на търговията (ГСПОТ)² на Комисията през 2021 г. и първото тримесечие на 2022 г.

В доклада са обхванати действия в **четири приоритетни области**:

1. осигуряване на пълноценното използване на възможностите, предоставени от търговските споразумения на ЕС (раздел II);
2. подкрепа за насочване на малките и средните предприятия да се ориентират в световната търговия (раздел III);
3. преодоляване на пречките пред търговията и разрешаване на проблеми, различни от официалните процедури за уреждане на спорове (раздел IV); и
4. използване на двустранни или многостранни механизми за оспорване с цел правоприлагане на правата на ЕС (раздел V).

В придружаващия работен документ на службите на Комисията³ се съдържа допълнителна информация, допълваща раздел II.2 от доклада, за 38 основни търговски споразумения на ЕС, като за първи път е включен информационен лист за Обединеното кралство във връзка със Споразумението за търговия и сътрудничество между ЕС и Обединеното кралство (СТС ЕС—Обединено кралство). В работния документ на службите на Комисията също така се съдържа информация, допълваща раздел IV.1 от доклада, по-специално списък на новите регистрирани пречки и на изцяло или частично отстранените през 2021 г. пречки.

На уебсайта на Комисията⁴ може да бъде намерена допълваща настоящия доклад информация за напредъка, постигнат през 2021 г. в търговията на ЕС с преференциални партньори, използването на тарифни преференции от гледна точка на износа и вноса на

¹ Първият доклад беше публикуван на 27 октомври 2021 г. и може да бъде намерен тук:

[https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2021\)654&lang=bg](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2021)654&lang=bg)

² Информация за ролята на ГСПОТ може да бъде намерена тук:

https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/chief-trade-enforcement-officer_bg

³ <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/d41271f9-a025-42b2-b5dd-e318430d510d/details?download=true>

⁴ Страница на Комисията/ГД „Търговия“ относно изпълнението и правоприлагането:

https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/implementing-and-enforcing-eu-trade-agreements_bg

ЕС по преференциални търговски партньори, както за ЕС, така и за държавите членки, и степента на усвояване на тарифните квоти.

Въпреки че настоящият доклад е насочен към изпълнението и правоприлагането чрез нашите действия по търговските споразумения, той следва да се разглежда и в по-широкия контекст на дейностите по правоприлагане, по които **Комисията докладва отделно:**

- използването на инструменти за търговска защита (**антидъмпингови, антисубсидийни и защитни мерки**), с които се защитават интересите на ЕС срещу нелоялни практики, е обхванато от годишните доклади на Комисията относно търговската защита⁵;
- действията за справяне с фалшифицираните стоки или с други нарушения на **правата върху интелектуална собственост (ПИС)** на дружества от ЕС са обхванати от редуващите се на всеки две години публикации на Комисията Списък с фалшифицирани и пиратски стоки⁶ и Доклад относно ПИС⁷;
- **скринингът на преките чуждестранни инвестиции и контролът на износа на изделия с двойна употреба**, които съставляват стратегическия контрол на ЕС върху търговията и инвестициите с оглед на сигурността (STICS), са обхванати от годишните доклади на Комисията относно скрининга на ПЧИ⁸ и относно контрола на износа⁹;
- прилагането на режима на **Общата схема от преференции (ОСП)** на ЕС¹⁰, чрез която на отговарящите на изискванията развиващи се държави се предоставя специален стимул за устойчиво развитие и добро управление, е обхванато от доклада относно ОСП на Комисията.

I.2 Изпълнение и правоприлагане на международните търговски ангажименти, поети по многостранни и двустранни споразумения — основни промени

⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=comnat:COM_2022_0470_FIN

⁶ Последният Списък с фалшифицирани и пиратски стоки беше публикуван на 14 декември 2020 г. и може да бъде намерен тук: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/december/tradoc_159183.pdf

⁷ Последният Доклад относно ПИС е на разположение на адрес: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/april/tradoc_159553.pdf

⁸ [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2022\)433&lang=bg](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2022)433&lang=bg)

⁹ [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2022\)434&lang=bg](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2022)434&lang=bg)

¹⁰ Последният доклад за прилагането на Регламента за ОСП е публикуван на 10 февруари 2020 г.: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/february/tradoc_158619.pdf

В настоящия втори доклад се потвърждава решимостта на Комисията да гарантира, че предприятията, работниците и заинтересованите страни в целия ЕС могат да се възползват в пълна степен от международната търговия, но също и че търговските партньори на ЕС по света изпълняват ангажиментите, които са поели по многостранни или двустранни споразумения.

Добрите резултати от министерската конференция на Световната търговска организация (СТО), проведена през юни 2022 г. в Женева, най-вече поетият ангажимент за реформиране на организацията, включително на механизма ѝ за уреждане на спорове, показват колко важна е СТО. Тя е в основата на търговските партньорства на ЕС по света и крайъгълен камък на програмата на ЕС за правоприлагане с някои от най-големите търговски партньори на ЕС, както и предпазен механизъм за други, с които ЕС има действащи двустранни търговски споразумения.

През 2021 г. ЕС имаше 42¹¹ действащи преференциални търговски споразумения със 74 партньора. Тази мрежа от споразумения продължи да играе важна роля през отчетния период (т.е. 2021 г. и първото тримесечие на 2022 г.) с преодоляването на последиците от пандемията от COVID-19 от предприятията в ЕС и по целия свят. Това влияние обаче зависи от **правилното изпълнение и правоприлагане** на тези споразумения, наред с международните търговски правила. Сътресенията, причинени от COVID-19, също оказаха влияние върху търговските потоци, имаха верижен ефект върху разходите за живот и затрудниха предприятията с всякакъв размер да се ориентират на чуждестранните пазари. Както става видно от настоящия доклад, налице е продължаваща тенденция сред някои партньори да се концентрират върху вътрешните проблеми, налагайки дискриминационни търговски ограничения, които имат за цел да благоприятстват местната продукция и вътрешната промишленост. ЕС е в готовност да предприеме действия, когато се появяват такива пречки.

Събитията от първите месеци на 2022 г. още по-ярко открийха всичко това в резултат на агресивната война на Русия срещу Украйна. Произтичащото от това сътресение на пазарите и веригите за доставки, с предприемането на съответни мерки от страна на държавите, само подчертава значението на отворената търговия, споделените ценности и намирането на алтернативни възможности за поддържане на търговския поток към ЕС и извън него. С повишаването на цените на енергията и недостига на суровини, в това число и на селскостопански продукти, мрежата от търговски споразумения на ЕС е важен фактор, който поддържа пазарите отворени и помага на дружествата да диверсифицират своите вериги на доставки.

Може да се обърне внимание и на две други важни промени през отчетния период:

¹¹ Тези търговски споразумения са 38-те споразумения, включени в работния документ на службите на Комисията от 2022 г., и търговските споразумения с Андора, Фарьорските острови, Исландия, Лихтенщайн и Сан Марино. Карта на всички търговски споразумения, сключени от ЕС, може да бъде намерена тук: <https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/0e05d6f3-64f5-4661-ae0c-aefb68094d19/details>

- на първо място, след **края на преходния период**, предвиден от Споразумението за оттегляне между ЕС и Обединеното кралство, и временното прилагане на СТС ЕС—Обединено кралство от 1 януари 2021 г. Обединеното кралство (обхванато от доклада) стана първият преференциален¹² търговски партньор на ЕС, което означаваше, че делът на търговията на ЕС с преференциални партньори се увеличи рязко от 32 % на 44 % в сравнение с 2020 г. Това оказва влияние и върху излишъка на ЕС с преференциалните партньори при стоките, който нарасна от 124 млрд. евро през 2020 г. — макар и при много по-ниско равнище на търговията заради COVID-19 — на 208 млрд. евро през 2021 г. СТС ЕС—Обединено кралство е споразумение *sui generis*, което поражда предизвикателства от много особен характер, тъй като статутът на Обединеното кралство се промени от държава членка с пълен достъп до вътрешния пазар на партньор от трета държава. На 24 март 2022 г. Комисията издаде отделен доклад относно изпълнението и прилагането на СТС ЕС—Обединено кралство през 2021 г.¹³ Изпълнението през 2021 г. беше съсредоточено върху подпомагането на дружествата при този преход, включително чрез изясняване на някои аспекти на правилата и системите в Обединеното кралство, като същевременно се осигуряваха отговори на търговските пречки, които заплашваха да навредят на заинтересованите страни от ЕС;
- на второ място, през 2021 г. настъпи сериозно подобрене в трансатлантическите отношения със **Съединените щати** благодарение на разрешаването на няколко важни дългогодишни спора и на новата динамика, създадена по време на съвместните действия във връзка със Съвета по търговия и технологии (СТТ)¹⁴.

През отчетния период ЕС продължи да отбелязва напредък по своята програма за изпълнение и правоприлагане на **четири основни фронта** и действията му доведоха до резултати, както се вижда от примерите по-долу:

Първо, Комисията увеличи още повече усилията да улесни използването на **конкретни ползи**, предлагани от търговските споразумения, най-вече от страна на малките и средните предприятия (МСП), като същевременно **предприе мерки по въпроси, свързани с достъпа до пазара и устойчивостта**:

¹² В настоящия доклад са обхванати само „преференциалните“ търговски споразумения, които се прилагат през 2021 г. За целите на настоящия доклад „преференциални“ се отнася за споразумения, с които се създава зона за свободна търговия или се либерализира търговията с услуги и които поради това са освободени от приложното поле на Общото споразумение за митата и търговията (ГАТТ) и на тарифното третиране „най-облагодетелствана нация“ (НОН) съгласно Общото споразумение по търговията с услуги (ГАТС).

¹³ https://ec.europa.eu/info/publications/annual-report-implementation-and-application-trade-and-cooperation-agreement-between-european-union-and-united-kingdom-great-britain-and-northern-ireland_en

¹⁴ Началото на СТТ беше поставено през юни 2021 г.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/IP_21_2990

- повече от три милиона потребители (72 % от тях от ЕС) са посетили платформата **Access2Markets**¹⁵ на Комисията (която обхваща 135 пазара за износ, както и всички държави от ЕС); добавено е ново съдържание за части от търговията с услуги и възлагането на поръчки за услуги в ЕС; инструментът за самооценка във връзка с правилата за произход (ROSA) беше подобрен;
- през 2021 г. напълно или частично бяха премахнати 39 съществуващи търговски пречки (с шест повече, отколкото през 2020 г.), най-вече посредством взаимодействието на ЕС със засегнатите 24 търговски партньори; освен това през 2021 г. износът на ЕС за трети държави беше със 7,2 млрд. евро по-висок благодарение на петгодишната работа по премахването на пречките в периода между 2015 и 2020 г.; **единната входна точка**¹⁶ беше приета от заинтересованите страни, а през 2021 г. и през първите четири месеца на 2022 г. с нея се свързаха повече от 60 пъти заинтересовани страни от ЕС и бяха въведени 46 жалби по въпроси, свързани с достъпа до пазара¹⁷;
- по отношение на двата случая, посочени в доклада от 2021 г. съгласно **Регламента на ЕС за пречките пред търговията**¹⁸, единият за износа на текила бе разрешен от Мексико (Комисията приключи своето разследване на 4 февруари 2022 г.), и другият за керамичните плочки е близо до разрешаване от Саудитска Арабия.

Второ, Комисията продължи да търси разрешаване на случаи или да започва случаи за **принудително изпълнение** в рамките на СТО и чрез двустранните си споразумения:

- **спорове в рамките на СТО:** към 30 април 2022 г. ЕС бе повдигнал 110 от 612-те спора, започнати в рамките на СТО от 1995 г. насам. Комисията продължи да търси разрешаване на текущи случаи и да води защитата по такива случаи, а в началото на 2022 г. започна четири нови спора, от които два срещу Китай, един срещу Египет и един срещу Обединеното кралство. Последният случай се отнасяше за сектора на вятърната енергия: още на 1 юли, по-малко от четири месеца след като ЕС поиска консултации със СТО, страните се споразумяха за предстоящи стъпки за преодоляване на опасенията на ЕС относно дискриминацията в схемата на Обединеното кралство „Договори за разлика“

¹⁵ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/bg/home>

¹⁶ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/bg/content/edinna-vkhodna-tochka-0>

¹⁷ Първата жалба в областта на търговията и устойчивото развитие (ТУР) е подадена през май 2022 г. и не е включена в настоящия доклад.

¹⁸ Регламент (ЕС) 2015/1843 на Европейския парламент и на Съвета от 6 октомври 2015 г. за установяване на процедури на Съюза в областта на общата търговска политика с оглед гарантиране упражняването от Съюза на правата, които са му предоставени съгласно правилата за международна търговия, по-специално тези, които са установени под егидата на Световната търговска организация (кодифициран текст); *ОВ L 272, 16.10.2015 г., стр. 1–13*; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32015R1843>

(ДЗР), която е основният механизъм на Обединеното кралство за подпомагане на производството на електроенергия с ниски въглеродни емисии;

- до 30 април 2022 г. около **половината от споровете**, повдигнати в рамките на СТО след въвеждането на Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване, са **между участници в Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване**, а с Турция ЕС постигна съгласие за отделно арбитражно споразумение за разглеждане на потенциални обжалвания по два случая (вж. повече информация в раздел V);
- ЕС продължи да използва **двустранни механизми за уреждане на спорове** за разрешаване на проблеми с Южна Корея, Южноафриканския митнически съюз и Алжир, а принудителното изпълнение на решението срещу Украйна е в изчакване с оглед на политическите развития.

Трето, за да **допълни своя инструментариум** и да се справи с настоящите глобални предизвикателства в някои области, най-вече в **подкрепа на екологичния и устойчивия преход**, Комисията

- приключи ускорения преглед на своя план за действие от 15 точки относно ТУР¹⁹ („прегледа на плана относно ТУР“), включително относно аспектите, свързани с изпълнението и правоприлагането, като на 22 юни 2022 г. публикува своето **съобщение „Силата на търговските партньорства: заедно за екологичен и справедлив икономически растеж“**²⁰;
- напредва с предложението си за подновяване на **Общата схема от преференции (ОСП)**: с Европейския парламент и със Съвета се обсъжда **нов Регламент за ОСП**²¹, въз основа на предложение на Комисията от 22 септември 2021 г., с цел приемане на окончателен текст от Европейския парламент и Съвета през последното тримесечие на 2022 г.

Четвърто, Комисията също така постигна напредък в работата си по други важни нови **инструменти** на ЕС, които понастоящем се разглеждат от Европейския парламент и от Съвета или са току-що приети, с които да се **гарантират еднакви**

¹⁹ Вж. неофициален документ на службите на Комисията: „Обратна информация и бъдещи действия за подобряване на изпълнението и правоприлагането на главите относно ТУР в споразуменията за свободна търговия на ЕС, 26 февруари 2018 г.“

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf

За повече информация относно прегледа на плана относно ТУР: https://policy.trade.ec.europa.eu/development-and-sustainability/sustainable-development/sustainable-development-eu-trade-agreements_bg

²⁰ <https://circabc.europa.eu/ui/group/8a31feb6-d901-421f-a607-ebbdd7d59ca0/library/8c5821b3-2b18-43a1-b791-2df56b673900/details>

²¹ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/september/tradoc_159803.pdf

условия на конкуренция и да се защитят ЕС и неговите държави членки **срещу икономическа принуда**:

- на 14 март 2022 г. Съветът и Европейският парламент постигнаха политическо съгласие по всички нерешени въпроси, свързани с предложението на Комисията за **регламент относно международен инструмент в областта на обществените поръчки**²². С този регламент ЕС в крайна сметка ще може да ограничи достъпа до пазара на обществени поръчки на ЕС за доставчици от държави, в които подобен достъп до техните обществени поръчки не съществува. Тези ограничения биха могли да означават коригиране на начина, по който се оценяват офертите от съответната държава, или да доведат до изключване на определени оференти от съответната държава. Регламентът беше публикуван на 30 юни и влезе в сила на 29 август 2022 г.;
- на 30 юни Съветът и Европейският парламент постигнаха политическо споразумение по предложението на Комисията от 5 май 2021 г. за Регламент относно **породените от чуждестранните субсидии нарушения**²³ на функционирането на вътрешния пазар, с което се преодолява пропуск в нормативната уредба на ЕС в областта на конкуренцията, обществените поръчки и търговията: с помощта на този инструмент Комисията ще разполага с правомощието да разследва финансовата помощ, предоставена от публични органи на държави извън ЕС, от която се възползват дружества, осъществяващи стопанска дейност (като например възлагане на обществени поръчки или сливания) в ЕС, и да коригира нейните нарушаващи ефекти. Регламентът ще влезе в сила, след като бъде официално приет от Съвета и Парламента и публикуван в Официален вестник. Регламентът ще започне да се прилага пряко в целия ЕС 6 месеца след влизането му в сила. Задълженията за уведомяване ще започнат да се прилагат 9 месеца след влизането в сила;
- на 8 декември 2021 г. Комисията представи предложение за **инструмент за борба с принудата**²⁴, с който да се гарантира защитата на интересите на ЕС и на държавите членки в случай на икономическа принуда, а именно когато трета държава оказва натиск върху ЕС или държава членка в посока на определен избор, във всички области от тяхната компетентност, чрез мерки, засягащи търговията или инвестициите. Основната цел на предложението инструмент е да възпре използването на икономическа принуда от трети държави спрямо ЕС или държава членка. Ако все пак трета държава прибегне до принуда, в предложението е предвиден процес на взаимодействие със съответната трета

²² Текстът на регламента може да откриете тук: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32022R1031>

²³ Предложение за Регламент относно чуждестранните субсидии, които нарушават функционирането на вътрешния пазар от 5 май 2021 г.; COM(2021) 223 final; вж. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0223&from=BG>

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0775&from=EN>

държава, за да може принудата да спре, а в случай че е необходимо да се прибегне към крайни мерки, са предвидени инструменти за противодействие. В предложението се съдържа и разпоредба, насочена към международното сътрудничество по отношение на икономическата принуда. Съветът и Европейският парламент са в процес на подготовка на съответните си позиции за започване на междуинституционалните преговори, които се очаква да започнат през есента на 2022 г.

В своята работа по изпълнението и правоприлагането Комисията напредва в тясно партньорство с други институции на ЕС и в частност с държавите членки. През първото тримесечие на 2022 г. Комисията, с подкрепата на френското председателство, започна по-широка дискусия²⁵ за начините за засилване на сътрудничеството по отношение на изпълнението и правоприлагането с **държавите членки и заинтересовани страни** (предприятия, организации за насърчаване на търговията, социални партньори, групи на гражданското общество, неправителствени организации), работещи както чрез Брюксел, така и на място в държавите членки и в трети държави, където има повече от 200 служители на ГД „Търговия“, работещи целогодишно по въпроси, свързани с търговията, в 58 делегации на ЕС. Комисията също така редовно докладва на комисията по международна търговия (INTA) на ЕП, за да предоставя актуална информация на членовете на ЕП по най-съществените въпроси, свързани с изпълнението и правоприлагането, и да получи обратна информация от тях. Накрая, Комисията също така си взаимодейства и с Европейския икономически и социален комитет, особено като се има предвид ролята на последния да подкрепя вътрешните консултативни групи (ВКГ) на ЕС, създадени в съответствие с 11 търговски споразумения на ЕС.

²⁵ <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/7103f3c9-2dc5-4bc5-be52-210c133802ca/details?download=true>

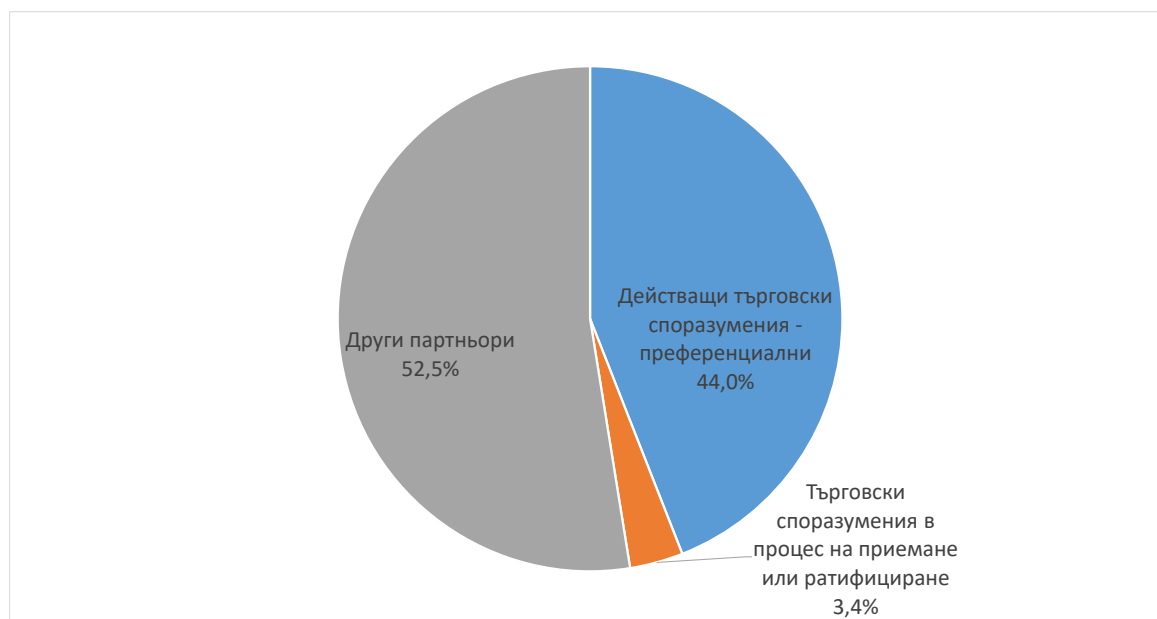
II. Пълноценно използване на възможностите, предоставени от търговските споразумения на ЕС

II.1 Търговия с преференциални партньори — основни промени през 2021 г.

През 2021 г. 44 % от търговията на ЕС се осъществява по силата на преференциални търговски споразумения...

Търговията на ЕС с неговите 74²⁶ преференциални партньори през 2021 г. възлиза на 1 891 млрд. евро, което включва 44 % от външната му търговия (т.е. с изключение на търговията между държавите членки)²⁷. През 2021 г. износът на ЕС за преференциални партньори достигна 1 049 млрд. евро, а вносът на ЕС от същите държави възлиза на 841 млрд. евро. Ако се добави търговията с партньорите, с които ЕС е приключил преговорите по споразуменията, които са в процес на приемане или ратифициране (3,4 %),²⁸ делът на преференциалната търговия на ЕС в общата му външна търговия би се повишил до 47,4 %.

Фигура 1: Външна търговия на ЕС (2021 г.)

Източник: Евростат, база данни Comext (данните са извлечени през март 2022 г.).

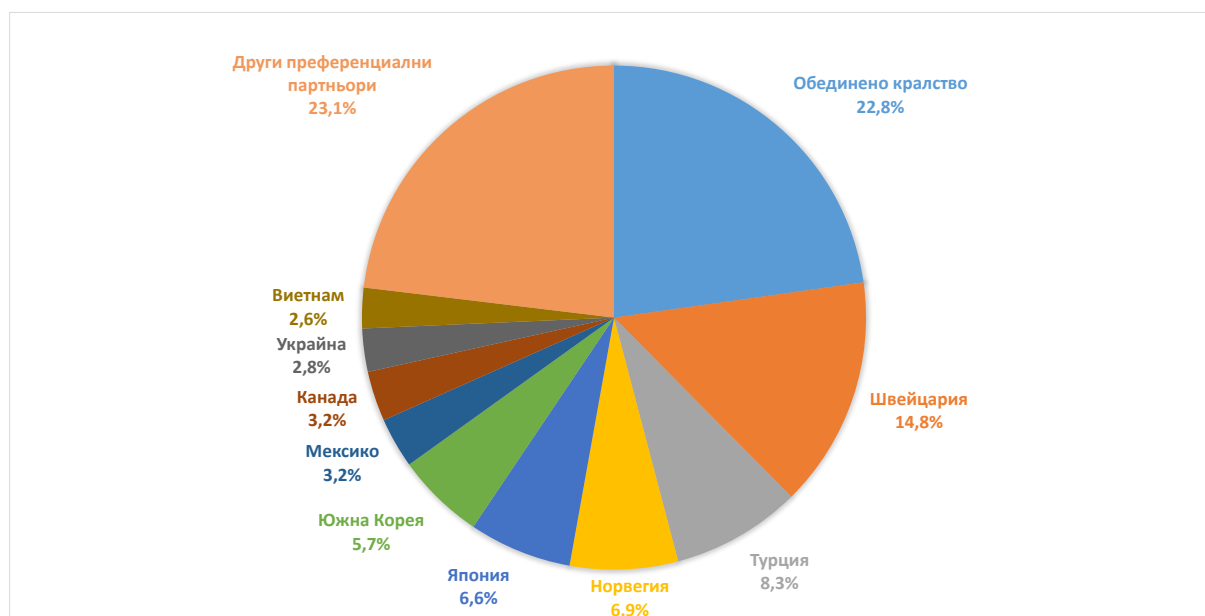
²⁶ Тези партньори са 67-те партньора, споменати в Годишния доклад за 2021 г., плюс Обединеното кралство, Виетнам, Андора, Фарьорските острови, Исландия, Лихтенщайн и Сан Марино.

²⁷ Тези 44 % (със син цвят в графиката) включват също Мексико и Чили, с които ЕС прилага съществуващите търговски споразумения, в очакване на ратифицирането на модернизираните споразумения.

²⁸ В допълнение към Нова Зеландия и партньорите от Меркосур (Аржентина, Бразилия, Парагвай и Уругвай) това са: Бенин, Буркина Фасо, Бурунди, Кабо Верде, Гамбия, Гвинея, Гвинея Бисау, Хаити, Кения, Либерия, Мали, Мавритания, Нигер, Нигерия, Руанда, Сенегал, Сиера Леоне, Танзания, Того и Уганда (актуално състояние към юли 2022 г.); вж. също: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_bg

Както е показано на фигура 2 по-долу, **към настоящия момент Обединеното кралство е най-големият преференциален партньор на ЕС** с дял от 22,8 % в търговията на ЕС със 74-те преференциални партньора, следвано от Швейцария (14,8 %), Турция (8,3 %), Норвегия (6,9 %) и Япония (6,6 %). Заедно тези пет партньора представляват почти 60 % от преференциалната търговия на ЕС през 2021 г. Обединеното кралство е третият по големина търговски партньор на ЕС като цяло, след Китай и САЩ, а Швейцария е четвърта. Турция, Норвегия, Япония и Южна Корея са на шесто до девето място след Русия и пред Индия.

Фигура 2: Търговия на ЕС със стоки по преференциални партньори (2021 г.)

Източник: Евростат, база данни Comext (данните са извлечени през март 2022 г.).

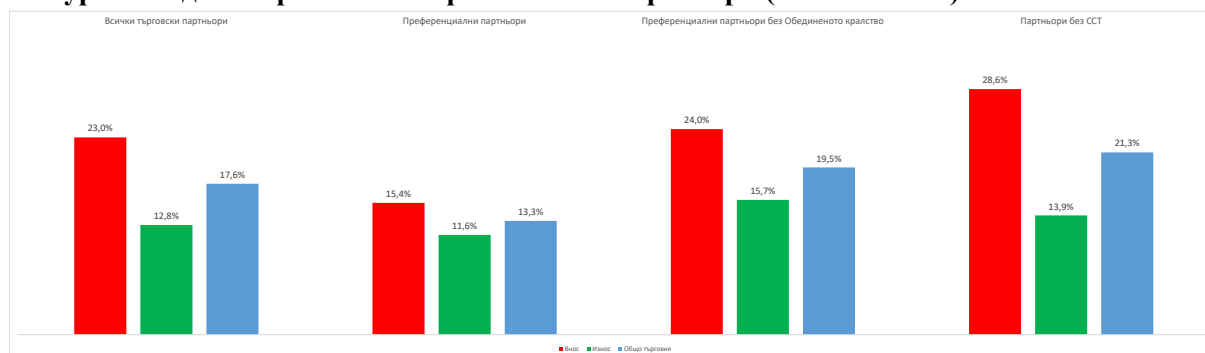
Търговията на ЕС със стоки с преференциални партньори (без да се включва Обединеното кралство) отново нарасна в по-голяма степен спрямо международната търговия на ЕС като цяло...

Какъвто беше случаят за периода между 2019 и 2020 г., търговията между ЕС и преференциалните партньори нарасна в по-голяма степен (т.е. с 19,5 %) между 2020 и 2021 г. спрямо общата търговия между ЕС и всички търговски партньори (17,6 %) за същия период от време.

...докато растежът беше по-слаб, включително в Обединеното кралство

Както се вижда на фигура 3, търговията между ЕС и неговите преференциални партньори плюс Обединеното кралство се е увеличила с 13,3 %, т.е. по-слабо от търговията между ЕС и всички трети държави (която е нараснала със 17,6 %) и търговията между ЕС и партньорите без ССТ (която е нараснала с 21,3 %) през същия период.

Фигура 3: Годишен растеж на търговията по партньори (2020—2021 г.) — стоки

Източник: Евростат, база данни Comext (данните са извлечени през март 2022 г.).

Аналогично на случая с всички стоки, търговията с **продукти на хранително-вкусовата промишленост** на ЕС със 74-те преференциални партньори нарасна с 4,7 % през 2021 г., тоест по-скромно от търговията с продукти на хранително-вкусовата промишленост между ЕС и всички търговски партньори (която нарасна със 7,2 %), въпреки че износет на ЕС се е повишил малко повече (т.е. с 8,2 %) спрямо износа на продукти на хранително-вкусовата промишленост от ЕС към всички търговски партньори, който е нараснал със 7,3 %. Тази тенденция се дължи главно от вноса на ЕС от Обединеното кралство, който рязко намаля през 2021 г. (с 24,5 %) и беше засегнат в по-голяма степен от вноса на неселскостопански продукти, който намаля с 12 % през същия период. Сред възможните причини бяха въвеждането на санитарни и фитосанитарни (СФС) проверки, прилагани от ЕС, но и трудностите, които изпитват операторите от Обединеното кралство за преминаване от режима на единния пазар към режим на търговия с трети държави за големи части от техния износ.

Същевременно през 2021 г. излишъкът на ЕС с преференциални партньори нарасна.

От друга страна, включването на Обединеното кралство сред преференциалните партньори на ЕС също доведе до увеличаване на излишъка на ЕС с преференциалните партньори по отношение на търговията със стоки, който нарасна от 124 млрд. евро през 2020 г. до 208 млрд. евро през 2021 г., макар и при много по-ниско равнище на търговията заради COVID-19. Около 20 % от излишъка на ЕС с преференциални партньори може да бъде отнесен към хранително-вкусовата промишленост.

И през 2021 г. Комисията, в съответствие с изискванията, изложени в съответните регламенти, следи вноса в ЕС на някои промишлени продукти и продукти на хранително-вкусовата промишленост....

Конкретни задължения за осъществяване на мониторинг с Корея и с партньори от Латинска Америка

Комисията, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 511/2011²⁹, осъществяваше мониторинг върху вноса от Южна Корея на ключови авточасти и електроника от най-важните доставчици извън ЕС. През 2021 г. вносът на двигатели с вътрешно горене (бензинови и дизелови) и части от Корея се е увеличил в сравнение с 2020 г. (+8 %), както и вносът на основни автомобилни части (+11 %). Въз основа на тези търговски статистически данни не е възможно да се установи връзка между разрешението за възстановяване на мита и увеличаването на вноса от ЕС на автомобили от Южна Корея.

Вносът в ЕС на пресни банани от Колумбия, Еквадор и Перу, както и от Централна Америка, също е бил наблюдаван от Комисията, съгласно изискванията на регламенти № 19/2013³⁰ и № 20/2013³¹. Промените, настъпили по отношение на вноса през 2021 г., останаха в рамките на годишните тенденции, наблюдавани преди. Комисията ще продължи да прави своя редовен анализ на положението на пазара и на производителите на банани в Съюза и ако е необходимо, ще разглежда положението заедно с държавите членки и заинтересованите страни.

Търговията с услуги е намаляла, но въпреки това ЕС запазва търговския излишък по отношение на услугите

Данните от 2020 г. за търговията с услуги са последните налични данни³², извлечени от статистиката на Евростат за платежния баланс. Търговията с услуги със 73-те³³ преференциални партньори е намаляла с 16,7 % през 2020 г. спрямо 2019 г., малко повече от спада в общата търговия с услуги с държави извън ЕС (14,6 %).

²⁹ Регламент (ЕС) № 511/2011 (ОВ L 145, 31.5.2011 г., стр. 19); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/ALL/?uri=CELEX:32011R0511>

³⁰ Регламент (ЕС) № 19/2013 (ОВ L 17, 19.1.2013 г., стр. 1); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0019>

³¹ Регламент (ЕС) № 20/2013 (ОВ L 17, 19.1.2013 г., стр. 13); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0020>

³² https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_services

³³ Без да се включва Обединеното кралство, което през 2020 г. не беше преференциален търговски партньор от трети държави.

Фигура 4: Търговия на ЕС с услуги по преференциални партньори (2020 г.)

През 2020 г. търговията на ЕС с услуги с преференциални партньори отбелязва **търговски излишък** от 91 млрд. евро, намалявайки от 106 млрд. евро през 2019 г., но все още почти три пъти повече от излишъка на ЕС с всички търговски партньори (т.е. 33 млрд. евро през 2020 г., намалявайки от 50 млрд. евро през 2019 г.).

Плурилатерално споразумение относно вътрешната нормативна уредба за услугите

ЕС има водеща роля в преговорите по ключова сделка за намаляване на бюрокрацията в сферата на услугите. През декември 2021 г. група от 67 членове на СТО, включително ЕС, доведе до успешен завършек преговорите по **съвместната инициатива относно вътрешната нормативна уредба за услугите**³⁴. Благодарение на договорения резултат ще бъдат опростени ненужно сложните разпоредби и облекчени процедурните пречки, пред които са изправени доставчиците на услуги. Според ОИСР прилагането на резултата ще спомогне за намаляване на разходите за световната търговия с услуги с повече от 150 млрд. щатски долара годишно.

³⁴https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/jsdomreg_e.htm#:~:text=On%202%20December%202021%2C%2067,do%20business%20in%20foreign%20markets.

Предвижда се до края на 2022 г. участващите членове да започнат да включват договорения резултат в своите списъци. След като преразгледаните списъци влязат в сила, ангажиментите по отношение на вътрешната нормативна уредба ще се прилагат *erga omnes*.

II.2 Напредък в изпълнението на търговските споразумения на ЕС в Азия, Северна и Южна Америка, съседните на Съюза държави и държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн

В подраздел II.2 е представен общ преглед на три основни групи работа по изпълнението, които Комисията следва, за да гарантира постигането на резултати от търговските споразумения на ЕС, илюстриран с примери от четирите географски региона (вж. точки А—В), преглед на дейностите за подобряване на прилагането на разпоредбите за търговия и устойчиво развитие в търговските споразумения на ЕС (буква Г), както и информация за последващата оценка на ССТ на Комисията за ССТ между ЕС и Колумбия, Еквадор и Перу (буква Г).

А) Комуникация относно търговските споразумения, оказване на помощ на предприятията относно тяхното използване

Когато предприятията обмислят възможността за интернационализация и има вероятност да използват ССТ на ЕС, е важно да им се оказва помощ, за да се ориентират на новите пазари.

Преди влизането в сила, но и през първата една или две години след влизането в сила на ново търговско споразумение, заинтересованите страни трябва да се запознаят с новия търговски режим³⁵. През 2021 г. това означаваше предизвикателства най-вече за дружествата от ЕС, търгуващи с Обединеното кралство, които трябваше да свикнат с новите търговски отношения в рамките на СТС ЕС—Обединено кралство. Правилно насочената и навременна комуникация се оказа от съществено значение:

- За да облекчи прилагането на **СТС ЕС—Обединено кралство** от 1 януари 2021 г., Комисията положи всички усилия да окаже подкрепа на държавите членки и предприятията от ЕС да се ориентират в новата среда посредством:

³⁵ Вж. също проучването „Time to Preference“ („Време за преференции“) на L. Nilsson (ГД „Търговия“/екип на главния икономист), в което се показва ефектът на времето върху използването на преференциите, по примера на ВИС и ССТ между ЕС и Южна Корея, което сочи значението на първите 21 месеца за дружествата да се запознаят с ползите и да ги използват; <https://circabc.europa.eu/ui/group/50a0487d-086a-4a75-a1ff-92bdd2ec2c4b/library/56ade566-d915-493a-acd2-b31b9dc397cc/details>

- публикуване на своя уебсайт на³⁶ навременна и подробна информация за разпоредбите, приложими по отношение на формалностите по вноса на стоки от ЕС в Обединеното кралство;
- осигуряване на **подробни насоки** относно преференциалното третиране, правилата за произход и митническите режими;
- работа с Обединеното кралство с цел осигуряване на пояснения на операторите, когато това е необходимо.

В по-общ план Комисията, в това число чрез финансирани от ЕС проекти, помага на предприятията да се възползват от възможностите и да си осигурят стартово преимущество в самото начало на всяко споразумение:

- През 2021 г. например беше поставено началото на **проект на ЕС за подобряване на възможностите на предприятията от ЕС (в частност МСП) да увеличат търговията и инвестициите си** във Виетнам чрез предоставяне на практическа информация как да се възползват в пълна степен от ССТ между ЕС и Виетнам. Онлайн ръководството³⁷ за МСП от ЕС относно търговията и инвестициите във Виетнам беше пуснато през март 2022 г.

Но дори и в споразуменията, които са били в сила от известно време, все още има нереализирани **възможности** в области, различни от търговията със стоки. Финансираните от ЕС проекти имат за цел да помогнат на предприятията да ги използват:

- Така например през 2021 г. Комисията изпълни проект в рамките на Инструмента за партньорство за събиране на данни относно обществените поръчки в Чили, за да получи по-добра представа за пазара на обществени поръчки в Чили, например чрез определяне на размера на пазара, на неговите особености и на пречките за навлизане на него. Проучването показва, наред с другото, че досега едва 11 от 27-те държави членки са участвали на чилийския пазар на обществени поръчки, предимно на централно равнище, а в общинския сектор има много малко дружества от ЕС. Изглежда, че конкретно разходите за инфраструктура са пазар с потенциал за предприятията от ЕС в бъдеще. Извлечените по проекта поуки ще допринесат за насочване на усилията към подобряване на участието на европейските дружества на този пазар.
- С помощта на проект в рамките на Инструмента за партньорство относно степента на използване на преференциите (PUR), сключен през август 2021 г., Комисията направи оценка на усвояването на преференции от износа на ЕС в рамките на търговското споразумение с Централна Америка, като определи

³⁶ https://ec.europa.eu/taxation_customs/customs-4/international-affairs/third-countries/united-kingdom/new-import-formalities-bring-goods-eu-uk-1-january-2022_bg

³⁷ <https://www.eu-vietnam-fta-sme-guide.eu/>

областите, които могат да бъдат подобрени, и засили изпълнението и правоприлагането на търговските споразумения.

Освен това ЕС участва в проекти за техническо сътрудничество, за да помогне за подобряване на условията за търговия и инвестиции по съответните търговски споразумения.

- Например през 2021 г. ЕС и Мексико използваха **проекта „IP Key Латинска Америка“³⁸** като инструмент за осигуряване на ефективна защита на правата върху интелектуална собственост, с някои дейности в областта на интелектуалната собственост (например симпозиум за съдии, обучение по патентно проучване и др.). През 2021 г. проектът „IP Key Латинска Америка“ и институтът Instituto Mexicano de la Propiedad Industrial (IMPI) представиха проучване относно икономическия принос на интелектуалната собственост в Мексико³⁹.
- С **програма за подкрепа**, получила финансиране от ЕС в размер на 10 млн. евро, действаща от ноември 2021 г. насам, се подкрепя **изпълнението на Споразумението за икономическо партньорство между Европейския съюз и Южноафриканската общност за развитие (СИП ЕС—ЮАОР)** в Южна Африка, за да се увеличат възможностите за търговия и стопанска дейност на Южна Африка чрез насърчаване на прилагането в пълна степен на СИП ЕС—ЮАОР, като същевременно се постига напредък по отношение на регионалната интеграция, със специален акцент върху селскостопанските продукти. По-конкретно програмата е насочена към: i) намиране на решения на предизвикателствата, свързани с качествената инфраструктура и техническия капацитет във веригите за създаване на стойност в селското стопанство, които ограничават износа за ЕС; и ii) увеличаване на действията в отговор на възможностите по линия на СИП от нови износители на селскостопански продукти и на продукти с признати географски означения (ГО).

Б) Ангажименти за извършване на наблюдение в търговските споразумения на ЕС

Наблюдението на случващото се на място помага на Комисията да бъде подготвена да насочва по-добре действията си по изпълнението...

Комисията, най-вече чрез своите служители в делегациите на ЕС, наблюдава събитията в някои държави — търговски партньори, за да събира информация за своите дейности по изпълнението, като понякога получава подкрепа от проекти, финансирани от ЕС:

³⁸ [Латинска Америка | IPKEY](#)

³⁹ [IP-Key-LA Impact-Study-Mexico-2020 Report.pdf \(ipkey.eu\)](#)

- Например през 2021 г. **Комисията следеше отблизо изпълнението на ангажиментите на Обединеното кралство** от цялото споразумение, със специален акцент върху еднаквите условия на конкуренция и устойчивото развитие, най-вече по отношение на правилата за субсидиите на Обединеното кралство, промените, свързани с околната среда, включително химическата промишленост, схемата за търговия с емисии на Обединеното кралство, както и свободните пристанища.
- Комисията също така следи отблизо **субсидиите за подпомагане на производството на енергия от възобновяеми източници** в рамките на схемата „Договори за разлика“ на Обединеното кралство, като възможен модел за други схеми за субсидиране на Обединеното кралство⁴⁰. На този фон опасенията доведоха до повдигането на случай по уреждане на спор в рамките на СТО в началото на 2022 г., като беше поставен акцент върху очевидното включване на фактори като „процентно съдържание на Обединеното кралство“ в критериите за оценка при подбора на доставчици (вж. също раздел V.I).

Внимателното следене на разпоредбите за търговията и устойчивото развитие в търговските споразумения на ЕС е от съществено значение...

Комисията обръща голямо внимание на спазването от страна на търговските партньори на ангажиментите в областта на търговията и устойчивото развитие (ТУР), поети в търговските споразумения на ЕС. Това следене се осъществява чрез работата на комитетите по търговия и устойчиво развитие, подпомагани от структурите, създадени с цел участие на гражданското общество.

През 2021 г. и първото тримесечие на 2022 г. **всички комитети по ТУР**, с изключение на Сингапур и Молдова,⁴¹ **се проведоха, както беше предвидено**, въпреки че използваха предимно виртуален формат поради пандемията от COVID-19. Това включваше първите заседания на новосъздадените **комитети по ТУР между ЕС и Виетнам и ЕС и Обединеното кралство**.

На тези заседания бяха разгледани въпроси като принудителния труд, свободата на сдружаване, социалния диалог, трудовата дискриминация и други ограничения на основните трудови принципи, както и ратифицирането и ефективното прилагане на конвенциите на Международната организация на труда (МОТ), включително относно здравословните и безопасни условия на труд. Въздействието на пандемията от COVID-19 върху трудовата сфера беше широкообхватно, като изостри бедността, половите, икономическите и социалните неравенства и потвърди необходимостта от ефективно изпълнение на ангажиментите по отношение на основните принципи и права на работното място.

⁴⁰ <https://www.gov.uk/government/publications/contracts-for-difference/contract-for-difference>

⁴¹ През 2022 г. комитетите по ТУР с Грузия, Молдова и Украйна бяха временно отложени поради кризата в Украйна.

В рамките на комитетите по ТУР ЕС и неговите търговски партньори също така наблюдаваха изпълнението на многостранните споразумения по околната среда (МСОС) и обсъждаха как съвместно да се справят с предизвикателствата, свързани с околната среда, най-вече по отношение на изменението на климата, кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите (например пластмаси, отпадъци и остатъци), обменяйки мнения относно националните планове за действие в областта на климата и биологичното разнообразие. От страна на ЕС тези възможности се използваха за актуализиране на политиките, свързани с Европейския зелен пакт (като механизма за корекция на въглеродните емисии на границите, плана за действие относно кръговата икономика и стратегията за горите, включително инициативата относно обезлесяването), и за препоръчване на такива политики на най-близките търговски партньори на ЕС, често с подкрепата на съвместно договорени инициативи за сътрудничество. Въпросите, свързани с изменението на климата и национално определените приноси по Парижкото споразумение, бяха конкретно и подробно разгледани от Комитета по ТУР с Виетнам през ноември 2021 г. и с Япония през януари 2022 г., наред с другото.

В) Използване на институционалната рамка съгласно търговските споразумения на ЕС за получаване на достъп до пазара, решаване на проблеми и по-нататъшно сътрудничество

Комитетите и работните групи, създадени съгласно търговските споразумения на ЕС, представляват основният двигател за изпълнение на ангажиментите и превръщане на писмените договори в практически предимства за заинтересованите страни от двете страни. Комитетите обикновено заседават веднъж годишно и се председателстват съвместно от представители на страните. Съвместният търговски комитет често заседава на равнище министри/комисари и се подготвя от подкомитети, ръководени от висши служители, или на техническо равнище, според случая. Информацията относно дневния ред и докладите от заседанията се публикуват на уебсайта на Комисията⁴².

Работата на комитетите и работните групи е многостранна и те се използват проактивно за увеличаване на достъпа до пазара, за последващи действия във връзка с ангажиментите в областта на търговията и устойчивото развитие или еднаквите условия на конкуренция, за предотвратяване или премахване на пречките пред търговията или за засилване на сътрудничеството, като същевременно те осигуряват платформа за диалог със заинтересованите страни и гражданското общество. По-долу са представени някои примери.

⁴² https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/transparency-eu-trade-negotiations_bg

Институционалната рамка спомогна за по-нататъшното разгръщане на потенциала на ССТ в областта на услугите и ПИС

- На заседанието на Съвместния търговски комитет, проведено през февруари 2021 г., Япония и ЕС решиха да **добавят 28 допълнителни ГО на ЕС и 28 японски ГО** към списъка на географските означения, защитени съгласно споразумението. Това беше второто разширяване на списъка на ГО, а понастоящем ЕС и Япония работят за трето разширяване.
- През март 2022 г. Канада и ЕС, работейки заедно в комитета в областта на услугите по ВИТС, доведоха до успешен край преговорите по **споразумение за взаимно признаване на професионалната квалификация на архитектите**, което го превърна в първото по рода си споразумение за професионални квалификации, подписано между ЕС и трета държава. След като влезе в сила, квалификацията на архитектите от ЕС и Канада, които отговарят на определените в споразумението критерии, ще може да бъде признавана и по този начин те ще бъдат улеснени при предоставянето на услугите си на територията на другата страна.

Поддържането на редовни контакти с държавите партньори в периода между отделните заседания на комитетите укрепи доверието между страните, като допринесоха за преодоляването на пречките

Комитетите по ССТ са също така форум, на който страните споделят актуална информация помежду си относно своите предстоящи регулаторни и законодателни подходи и инициативи, което дава възможност на страните да повдигнат въпроса за потенциални пречки, преди те да са се превърнали в закон; освен това фактът, че те съществуват, засилва взаимното доверие, което позволява да се намерят практически решения извън редовните годишни заседания. Сътрудничеството между Комисията, делегациите на ЕС, посолствата на държавите членки и заинтересованите страни от бранша в държавите партньори се оказва жизненоважно в този контекст:

- През март 2022 г., чрез сътрудничество между делегацията на ЕС и държавите членки, бяха **предотвратени защитни мерки**, планирани от Мароко за вноса на **стоманени телове за въжета** и **арматурни пръти**, както и за **студеновалцовани стоманени листове и поцинковани листове или листове с покритие**.
- През 2021 г. координираните усилия на ЕС и държавите членки, както и сътрудничеството на египетските органи, позволиха да **се предотврати планираното повторно въвеждане на мита от страна на Египет за автомобилите**, внесени от ЕС.

Обменът в комитетите и органите на ССТ също е средство за търсене на разяснения и **повишаване на прозрачността** и за предоставяне на информация, която да се използва в обществените консултации:

- Например през 2021 г. ЕС допринесе за обществената консултация **на Виетнам** относно измененията на законодателството в областта на фармацевтичните продукти, по които се работеше в дадения момент, след като изрази опасения на техническо и политическо равнище относно тромавите правила, дискриминиращи регулаторните органи на държавите членки.
- След контактите на политическо равнище и обсъжданията в Комитета по търговията със стоки в рамките на ССТ между ЕС и Корея, **Корея** информира, че европейските заинтересовани страни ще имат нова възможност да изразят мнението си по новите правила относно изискванията за местно съдържание за пазара на вятърна енергия, произведена в морето, публикувани през декември 2021 г.

Институционалната рамка на търговските споразумения на ЕС отново спомогна за премахването на съществуващите пречки в държавите партньори

Премахването на съществуващите пречки често не е лека задача, включително от политическа гледна точка, тъй като това означава, че правителството или законодателите трябва да отменят действията, които преди това са одобрили. Освен това, дори след като бъде отменено, рестриктивното законодателство може да продължи да оказва влияние върху практиките на местните органи. За справянето с тези предизвикателства най-голям шанс за успех изглежда има координираната намеса на Комисията, делегациите на ЕС, държавите членки и заинтересованите страни:

- Например през 2021 г. беше постигнат напредък от **страна на Канада** във връзка с премахването на някои дискриминационни мерки по отношение на вината и спиртните напитки, прилагани на федерално равнище и на равнище провинция. Освен това, след няколко години преговори, Канада прие хармонизиран сертификат на ЕС за месо от домашни птици, което допълнително улесни търговията за износителите от държави членки, на които е разрешен износ.
- **Турция** спря да изисква доказателство за произход на продукти с произход извън ЕС, а след намесата на Комисията през 2021 г. турските органи публикуваха допълнителни разяснения на турските вносители. Оттогава броят на изискваните сертификати за произход като цяло постепенно намалява, като същото важи и за продукти с произход от ЕС. Същевременно ЕС продължава да настоява за недискриминационно прилагане на Допълнителния протокол към Споразумението за асоцииране по отношение на всички държави членки, включително Република Кипър.

- След искане от страна на Комисията **Вьетнам** одобри списък от 35 предварително подбрани предприятия, които проявяват интерес към износа на животински продукти и/или продукти от риболов за Вьетнам. Тези предприятия вече могат да изнасят продукти от риболов/животински продукти за Вьетнам без необходимост от инспекция или документна проверка.

Комитетите по ССТ и работните групи също подкрепиха двустранното сътрудничество между страните по търговски въпроси, които често са свързани с нормативната уредба...

Сътрудничеството в контекста на ССТ на ЕС е неразделна част от работата на много комитети и през 2021 г. отново доведе до резултати, както се вижда от следващите примери:

- ЕС и **Япония** редовно обменят информация и обсъждат нерешени въпроси по отношение на нормативната уредба за **медицинските изделия**, наред с други сектори. През 2021 г., след двустранни обсъждания и сътрудничество с отрасъла, нормативната уредба на Япония беше усъвършенствана по отношение на електронните инструкции за употреба на медицинските изделия и по отношение на ангажираността на производителите за намаляване, когато е възможно, на закъсненията във връзка с одобренията за пускане на пазара.
- ЕС и **Канада** си сътрудничат по регулаторни въпроси чрез Форума за регулаторно сътрудничество (ФРС) по ВИТС. Системите RAPEX на ЕС и RADAR на Канада, посветени на безопасността на потребителите, продължиха да обменят информация помежду си и организираха обучения на ползвателите на системите и от двете страни с оглед подобряване на достъпа до данни и целеви сигнали. Освен това през юли 2021 г. ЕС и Канада публикуваха **съвместно изявление**⁴³ **относно хуманното отношение към животните** и обсъдиха различни теми, включително защитата на животните по време на транспортирането по море и възможните варианти за етиктирането за хуманно отношение към животните.
- През 2021 г. службите на Комисията и корейските органи отбелязаха напредък в техническото сътрудничество по отношение на **издаването на електронни удостоверения и хармонизирането на здравните сертификати**, за да улеснят още повече търговията с няколко вида преработени продукти на хранително-вкусовата промишленост.

⁴³ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/august/tradoc_159774.pdf

... а комитетите по търговия и устойчиво развитие създадоха възможност за допълнително сътрудничество по въпроси, свързани с устойчивостта, включително на многостранни форуми

- На проведеното през януари 2022 г. заседание на Комитета по търговия и устойчиво развитие ЕС и **Япония** обсъдиха своето сътрудничество в рамките на многостранни форуми, включително Международната конвенция по изменението на климата (по отношение на инициативите, свързани с метана и обезлесяването), и изразиха своята готовност да си сътрудничат за постигане на по-нататъшен напредък с оглед на Конференцията на ООН по изменението на климата (COP27).
- На проведеното през февруари 2022 г. заседание на Комитета по търговия и устойчиво развитие, създаден в рамките на ВИТС, ЕС и **Канада** обсъдиха сътрудничеството по въпросите на търговията и труда в някои области на политиката, включително борбата с *принудителния и детския труд в световните вериги на доставки*. И двете страни изтъкнаха подкрепата си за тясно сътрудничество с МОТ.

Споразуменията за икономическо партньорство с партньорите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн продължиха да стимулират реформите, подпомогани от сътрудничеството за развитие...

Споразуменията за икономическо партньорство (СИП) с държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн имат силно изразен аспект за развитие и осигуряват стимули за реформи, които сътрудничеството за развитие може допълнително да надгражда. Успешното им изпълнение зависи от преодоляването на вътрешните ограничения, наложени от тези държави по отношение на търговията, чрез помощ за търговията⁴⁴. В доклада на ЕС за напредъка в помощта за търговия за 2021 г.⁴⁵ се вижда, че ЕС със своите държави членки е най-големият донор на помощ за търговията в света с 38 % дял в глобалната помощ за търговията през 2019 г., съответстващ на 17,9 млрд. евро, както и че 96 % от помощта на ЕС за търговията през същата година са насочени към държави, които имат преференциален достъп до пазара на ЕС. В доклада се съдържа и допълнителна информация за помощта на Комисията и държавите членки за търговията, например подкрепа за усвояването от МСП на възможностите, предоставени от търговските споразумения, и постигане на подобрение по проблемите, свързани с ТУР. Уебсайтът относно помощта на ЕС за търговията предлага възможност

⁴⁴ В работния документ на службите на Комисията, който придружава настоящия доклад, са включени примери за начините, по които делегациите на ЕС работят за преодоляване на пречките пред търговията чрез помощта за търговия.

⁴⁵ <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/57b9a87f-3865-11ec-8daf-01aa75ed71a1>

за интерактивно картографиране⁴⁶ върху държавите бенефициери със специфични за конкретния контекст примери за проекти за подпомагане на търговията.

... и продължиха да организират ползотворни дискусии по въпросите на устойчивостта

През 2021 г. страните продължиха своя **диалог относно устойчивостта на веригата за създаване на стойност по отношение на производството на какао** с Гана и Кот д'Ивоар, а Камерун участва в качеството си на наблюдател.

- През 2021 г. се състояха осем тематични кръгли маси CocoaTalks („Разговори за какаото“), на които бяха разгледани различни аспекти на устойчивостта на веригата за създаване на стойност по отношение на производството на какао, като доходи за издръжка, стандарти, прозрачност и проследимост, свързани с детския труд и обезлесяването, надлежната проверка, агролесовъдството, помощта за развитие и финансиране и гледната точка на потребителите.
- Поредицата CocoaTalks от 2021 г. завърши с обобщение на техническо равнище през декември 2021 г., като беше направена равностметка на тематичните срещи и беше очертан пътят напред (т.е. пътна карта и точки за действие), потвърден на политическо събитие на високо равнище на 28 юни 2022 г.

Г) Търговията и устойчивото развитие на фокус

В ново съобщение на Комисията се определят начините за допълнително засилване от ЕС на приноса на търговските споразумения за устойчивото развитие...

В резултат на прегледа на плана за действие от 15 точки⁴⁷ и след едногодишен процес на консултации, през юни 2022 г. Комисията публикува своето **съобщение „Силата на търговските партньорства: заедно за екологичен и справедлив икономически растеж“**⁴⁸. От предприятията и синдикалните организации до групите за защита на околната среда и правата на човека, социалните партньори представиха много мнения, представляващи широк спектър от икономически, социални и екологични интереси.

⁴⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/sustainable-growth-and-jobs/economic-integration-trade-and-connectivity_bg

⁴⁷ Вж. неофициален документ на службите на Комисията: „Обратна информация и бъдещи действия за подобряване на изпълнението и правоприлагането на главите относно ТУР в споразуменията за свободна търговия на ЕС, 26 февруари 2018 г.“

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf

За повече информация относно прегледа на плана относно ТУР: https://policy.trade.ec.europa.eu/development-and-sustainability/sustainable-development/sustainable-development-eu-trade-agreements_bg

⁴⁸ <https://circabc.europa.eu/ui/group/8a31feb6-d901-421f-a607-ebbdd7d59ca0/library/8c5821b3-2b18-43a1-b791-2df56b673900/details>

Комисията също така обмени активно мнения с Европейския парламент, държавите членки и Европейския икономически и социален комитет. Въз основа на получените информация и препоръки Комисията определи **набор от приоритети на политиката и точки за действие от основно значение**, които, взети заедно, още повече насочват вниманието върху това да се гарантира ефективното прилагане на разпоредбите за търговията и устойчивото развитие в търговските споразумения на ЕС.

... най-вече чрез засилване на ролята на гражданското общество...

В резултат на прегледа на разпоредбите относно търговията и устойчивото развитие Комисията гарантира по-приобщаващ процес на консултации с гражданското общество на всички етапи от жизнения цикъл на търговските споразумения. Тя допълнително **засилва ролята на ВКГ**, като продължава да предоставя ресурси за логистичното им подпомагане и функциониране и кани представителите на ВКГ на ЕС в експертната група по ТУР на държавите членки, която се председателства от Комисията. Сега ВКГ са по-тясно свързани с подготовката на заседанията на Комитета по търговия и устойчиво развитие и по-специално с определянето и наблюдението на приоритетите за изпълнение. Комисията също така насърчава и улеснява по-голямото взаимодействие между ВКГ на ЕС и ВКГ на държавите партньори и поощрява прозрачността по отношение на състава на ВКГ. С ВКГ на ЕС се провеждат консултации и по свързаните с ТУР проекти на ЕС за техническа помощ за държавите или партньорските региони, които те обхващат.

... и насочване на усилията към по-силно правоприлагане на ангажиментите по отношение на търговията и устойчивото развитие, когато това е необходимо.

Новият подход на Комисията включва **засилен механизъм за правоприлагане**, който се използва, когато взаимодействието въз основа на сътрудничество е неуспешно и са необходими действия от арбитражен характер (експертна група), за да се гарантира, че другата страна ще започне да изпълнява своите договорени ангажименти в областта на ТУР. ЕС планира да включи процедури във връзка с ТУР в **етапа на привеждане в съответствие**, което означава периода, в който загубилата спора страна трябва да изпълни решението. Тези процедури предвиждат период, в който губещата страна ще осъществи своите ангажименти, което ще даде възможност както на експертната група, така и на другата страна да проверят дали това се случва. Освен това ЕС възнамерява да осигури възможност за налагане на **търговски санкции** при сериозни случаи на неспазване на основните принципи и права на работното място на МОТ или в случаите на поведение, което съществено нарушава предмета и целта на Парижкото споразумение относно изменението на климата.

Комисията също така подобри механизма за подаване на жалби във връзка с нарушения на ангажиментите по отношение на търговията и устойчивото развитие

Като част от прилагането на новия подход след прегледа на ТУР, Комисията преразглежда своите **Оперативни насоки за единната входна точка**⁴⁹, за да отговори на конкретни опасения и искания от страна на заинтересованите страни:

- По-конкретно благодарение на преразгледаните насоки се постига **по-голяма прозрачност и предвидимост** за заинтересованите страни в областта на ТУР, чрез добавяне на допълнителни разяснения относно това кой може да предявява жалби. Например изрично се споменава, че ВКГ могат да подават жалби и че жалбоподателите от ЕС могат също да представляват интересите на страните, намиращи се в държавите — търговски партньори на ЕС.
- В оперативните насоки се въвеждат **и подобрения в начина, по който се разглеждат жалбите**, най-вече по отношение на времевата рамка за първоначалната оценка. Комисията публикува също така неопровержима информация относно жалбите във връзка с ТУР с цел повишаване на осведомеността сред заинтересованите страни за ограниченията, срещани в трети държави, като отразява подхода в областта на достъпа до пазара.
- В преразгледаните оперативни насоки се въвеждат **срокове**, които Комисията ще следва като общо правило за обработване на жалбите във връзка с ТУР: 10 работни дни за потвърждаване получаването на жалбата; 20 работни дни за предприемане на първите последващи действия с жалбоподателя и 120 работни дни за завършване на предварителната оценка на жалбата.

През отчетния период Комисията също така наблюдава спазването от страна на Корея на решението на експертната група по двустранния спор във връзка с трудовите права...

Комисията продължи да наблюдава изпълнението на решението на експертната група по ТУР от 20 януари 2021 г.:

- Що се отнася до ратифицирането на основните конвенции на МОТ, три основни конвенции на МОТ влязоха в сила в Корея през април 2022 г.: Конвенция № 87 за свободата на сдружаване и закрила на правото на организиране; № 98 за правото на организиране и на колективно договаряне и № 29 относно принудителния или задължителния труд.
- Що се отнася до вътрешните подобрения Корея прие изменения в трудовоправния си режим. През ноември 2021 г. страните организираха междинен Комитет по търговия и устойчиво развитие, за да направят оценка в

⁴⁹ Връзка към актуализираните насоки за единното звено за контакт:
<https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/f00caa15-b3d3-4025-8823-c43ca069ffee/details>

частност на прилагането на законодателните изменения на корейския Закон за синдикалните организации, както и на насоките за неговото прилагане.

- Относно ратификацията на последната предстояща основна конвенция на МОТ, № 105 относно премахването на принудителния труд, Корея потвърди своя ангажимент да продължи постоянните си усилия в посока ратификация и публикува договореното проучване, в което се определят разпоредбите на националното законодателство, които трябва да бъдат изменени, за да бъдат в съответствие с конвенцията на МОТ. Страните ще продължат да обменят информация, за да постигнат напредък в посока ратификация.

... и наблюдава стъпките, предприети от Виетнам за включване на гражданското общество в изпълнението на главата относно ТУР

Макар и с известно закъснение, Виетнам създаде своята ВКГ на 17 август 2021 г. На 30 декември 2021 г. Виетнам също така предприе действия във връзка с обещанието си да разшири членството на своята ВКГ, чиито членове бяха увеличени от трима на шестима, макар че най-вероятно в групата все още не членува независима организация на работниците. След създаването на ВКГ Комитетът по търговия и устойчиво развитие и Съвместният форум проведоха първото си заседание през ноември 2021 г. Комисията ще продължи да следи отблизо спазването от страна на Виетнам на всички поети задължения по главата относно ТУР, включително елементите, свързани с тяхната ВКГ.

Комисията работи със заинтересовани страни от гражданското общество и с вътрешни консултативни групи при изпълнението на ангажиментите по отношение на търговията и устойчивото развитие в търговските споразумения на ЕС

Комисията има трайно утвърдена процедура за провеждане на срещи със заинтересовани страни от гражданското общество в ЕС — така нареченият диалог с гражданското общество, с цел поддържане на връзка и обсъждане на въпроси, свързани с търговската политика. В контекста на двустранните отношения Комисията редовно си взаимодейства с ВКГ, създадени съгласно споразуменията, за да обменя информация и да предоставя обратна информация относно процеса на изпълнение.

Освен това след Комитета по търговия и устойчиво развитие се провеждат редовни съвместни срещи между правителствата и представителите на гражданското общество от двете страни, допринасяйки за процеса на изпълнение.

- Например в случая на **Еквадор** представените съвместни становища на представители на гражданското общество подчертаха трудностите, които една от работническите организации в сектора на производството на банани е срещнала при регистрацията под формата на „съюз“. По време на редовното си заседание с представители на правителството Комисията изрази опасения относно нарушаването на основни трудови ангажименти и припомни препоръките, публикувани от МОТ. Въпреки че правителството така и не призна, че това е проблем, едно от местните съдилища в Еквадор прие жалбата и поиска от правителството да предостави статут на съюз на въпросната организация.
- През ноември 2021 г. по друг случай Комисията предприе действия след получаване на конкретна информация от ВКГ на ЕС, създадена в рамките на ССТ между ЕС и Корея, за да повдигне въпроса за случай на предполагаема дискриминация в **Корея** срещу работници, извършващи доставки. Корея поясни,

че не им е отказан статут за работа, но посочи, че съществува проблем във връзка с признаването на правото им на колективно трудово договаряне. Въпросът продължава да се разглежда.

На 5 юли 2021 г. по инициатива на Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК) беше организирано **първото заседание на всички ВКГ на ЕС**, на което се събраха членовете на отделни ВКГ на ЕС, създадени в рамките на 11 търговски споразумения на ЕС. Представители на най-високо равнище от Европейския парламент и Комисията бяха поканени да вземат участие. Обсъжданията доведоха до формулирането на неофициален документ с наименование „Strengthening and Improving the Functioning of EU Trade Domestic Advisory Groups“ („Укрепване и подобряване на функционирането на вътрешните консултативни групи на ЕС в областта на търговията“)⁵⁰, който беше публикуван през октомври 2021 г. Няколко от представените предложения бяха разгледани като част от прегледа на Комисията на плана относно ТУР, по-конкретно предложенията за допълнително укрепване на ролята на ВКГ чрез предоставяне на ресурси за логистичното им подпомагане, за изпращане на покани на представителите на ВКГ на ЕС за участие в заседанията на експертната група на държавите членки по ТУР, за приобщаване на ВКГ на ЕС към определянето и наблюдението на приоритетите за изпълнение, и за стимулиране на прозрачността. От своя страна Комисията очаква организациите на гражданското общество да представят навреме добре обосновани становища, съдържащи доказателства, които са от съществено значение за определянето, приоритизирането и предприемането на действия по въпросите, свързани с ТУР.

... и продължи сътрудничеството си с МОТ с цел предоставяне на техническа помощ на някои търговски партньори

През 2021 г. Комисията продължи да работи в тясно сътрудничество с международни организации като МОТ и ОИСР с цел насърчаване на устойчивата търговия, както се вижда от примерите по-долу:

- Комисията си партнира с ОИСР, МОТ и Службата на Върховния комисар по правата на човека на ООН (СВКПЧ) при изпълнението на четиригодишния проект **„Отговорно бизнес поведение в Латинска Америка и Карибския басейн“**⁵¹ (2019—2022 г.), който има за цел да насърчи интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в региона чрез осигуряване на подкрепа за отговорни бизнес практики и поведение в съответствие с международните инструменти. Проектът се реализира в партньорство с Чили и Мексико, и двете членове на ОИСР, както и с Аржентина, Бразилия, Колумбия, Коста Рика и Перу, които се

⁵⁰ [https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/non-paper of the eu dags strengthening domestic advisory groups oct2021 002.pdf](https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/non-paper%20of%20the%20eu%20dags%20strengthening%20domestic%20advisory%20groups%20oct2021%20002.pdf) :

⁵¹ Отговорно бизнес поведение в Латинска Америка и Карибския басейн: <https://mneguidelines.oecd.org/rbclac.htm>

придържаша към Ръководните насоки на ОИСР за мултинационалните предприятия и създадоха Национално звено за контакт за отговорно бизнес поведение, както и с две други партньорски икономики, а именно Еквадор и Панама.

- Друга сходна програма (**Отговорни вериги на доставки в Азия**) се изпълнява в шест азиатски държави (Китай, Япония, Мианмар, Тайланд, Филипини и Виетнам) с цел по-нататъшно устойчиво и приобщаващо икономическо, социално и екологично развитие чрез включване на отговорни бизнес практики в операциите на мултинационалните дружества и в техните вериги на доставки.
- До избухването на войната ЕС работеше с МОТ по изпълнението на общия проект „Към безопасен, здравословен и деклариран труд в **Украйна**“⁵², който осигуряваше входяща информация за изготвянето на проектозаконови в областта на трудовите правоотношения, здравословните и безопасни условия на труд и инспекциите по труда. С този проект се насърчава безопасния, здравословен и деклариран труд в Украйна.
- В периода 2021—2022 г. проектът на ЕС и МОТ „**Търговия за достойни условия на труд**“ продължи да се изпълнява за избрани държави — търговски партньори, в Азия и Африка и също така подкрепи някои конкретни *ad hoc* дейности в избрани държави в Латинска Америка⁵³. За 2023 г. се подготвя продължение.

... като същевременно използва търговските споразумения за засилване на сътрудничеството с цел преодоляване на предизвикателствата, свързани с околната среда

- През 2021 г., чрез своите проекти за сътрудничество⁵⁴, ЕС подкрепи преминаването на **Колумбия** към по-устойчива и екологична икономика, включително чрез пилотен проект за устойчив добив в бедния тихоокеански регион на Колумбия.
- През юни 2021 г. ЕС и **Япония** организираха съвместно събитие⁵⁵, насочено към технологии и сектори, които са от съществено значение за постигане на въглеродна неутралност до 2050 г. Като използваха ефекта от сътрудничеството

⁵² https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/projectdocumentation/wcms_742913.pdf

⁵³ https://www.ilo.org/global/standards/WCMS_697996/lang--en/index.htm

⁵⁴ Развитие на селските райони и овластяване на общностните съвети в департамент Чоко чрез устойчиво използване на природни и минерални ресурси: <https://www.unido.org/news/colombia-rural-development-and-empowerment-communitarian-councils-choco-department-through-sustainable-use-natural-and-mineral-resources>

⁵⁵ <https://www.eu-japan.eu/events/trade-industry-towards-carbon-neutrality-eu-japan-online-conference>

между ЕС и Япония по отношение на регламентите и стандартите и на базата на предимствата на двустранната търговия, предприятията споделиха опит и информация за възможностите за екологосъобразен растеж, свързани със сътрудничеството в областта на енергията от възобновяеми източници, водорода, чистата мобилност, както и за суровините, необходими за тези отрасли.

Д) Извършване на оценка на въздействието на търговските споразумения с цел събиране на информация за работата по изпълнението

Комисията продължава да обръща специално внимание на оценката на въздействието на нейните търговски споразумения или по отношение на конкретни споразумения, или по отношение на междусекторни въпроси в рамките на няколко споразумения. Последващите оценки се използват с цел подобрене на бъдещите споразумения, но също така осигуряват опорна точка за определянето на приоритети за изпълнение и правоприлагане. Последващите оценки на СИП с КАРИФОРУМ⁵⁶ и ССТ на ЕС с шест средиземноморски държави⁵⁷ бяха публикувани съответно през януари и март 2021 г. и бяха включени и в годишния доклад за 2021 г. През април 2022 г. Комисията завърши последващата си оценка на Търговското споразумение между ЕС и Колумбия, Перу и Еквадор⁵⁸.

Последваща оценка на ССТ с Колумбия, Еквадор и Перу: Основни заключения

- В държавите от Андите икономическият ефект от Споразумението за БВП беше положителен, изчислен на 728 млн. щатски долара, като всички страни извлякоха ползи. Очакваното въздействие върху заетостта, благосъстоянието и намаляването на бедността също беше положително.
- Независимо че цялостното въздействие вероятно ще бъдат ограничено, Споразумението и износът за ЕС създадоха работни места в селските райони в държавите от Андите. Бяха създадени работни места, в частност в сектора на плодовете, захарта, зеленчуците и ядките, както и в сектора на рибарството. В промишлеността ползи имаше и за секторите на хранителните продукти, химическите продукти и текстила (последните в Колумбия и Перу).
- Необходимостта от адаптиране към стандартите на пазара на ЕС повиши производствените стандарти на държавите от Андите, което доведе до по-високо качество на продукцията, както и до повече биологични продукти поради търсенето в ЕС, защитата на географските означения, зачитането в по-голяма

⁵⁶ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/january/tradoc_159352.pdf

⁵⁷ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fab9bddd-9106-11eb-b85c-01aa75ed71a1>

⁵⁸ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159894.pdf

степен на трудовите или екологичните стандарти, например прилагането на частни стандарти и сертифициране.

- Споразумението даде възможност за платформа на ангажираност по въпроси, свързани с устойчивостта, включително редовни комитети и проекти, които позволяват да се разглеждат проблемните области: например свободата на сдружаване, достойните работни места и детския труд, където могат да бъдат установени подобрения в сектори, които попадат в обхвата на споразумението.
- Диверсификация на търговията: споразумението допринесе за диверсификация и увеличаване на износа, в частност от МСП.

Препоръките на консултанта бяха публикувани през януари 2022 г.⁵⁹ Оценката и последващите действия на Комисията/ГД „Търговия“ ще бъдат включени в работен документ на службите на Комисията, който следва да бъде публикуван през първата половина на 2023 г.

III. Подкрепа за малките и средните предприятия за ориентиране в световната търговия

МСП и семейните предприятия, които представляват 93 % от износителите от ЕС, продължават да бъдат в основата на дейностите на Комисията за популяризиране на ползите от търговските споразумения на ЕС

Въпреки трудните времена от икономическа и политическа гледна точка световните пазари не само продължават да бъдат важен източник на растеж, но и представляват голям потенциал за икономическо възстановяване. През 2021 г. Комисията продължи да полага усилия да помага на МСП да използват търговските споразумения на ЕС. По брой МСП съставляват подчертано най-голямата част от износителите, като същевременно представляват само една трета от износа на ЕС по стойност. Комисията продължи също така да насърчава принципа на ЕС „мисли за малките“ в многостранни форуми като СТО и Г-20 и беше активна в неформалната работна група на СТО за микропредприятията и малките и средните предприятия (ММСП) в периода до отложената министерска конференция на СТО, която в крайна сметка се състоя през юни 2022 г.

А) Модернизиране и популяризиране на Access2Markets

Платформата Access2Markets, чието начало е поставено през октомври 2020 г., включва подробна практическа информация за предприятията, които желаят да внасят или изнасят стоки, и е достъпна безплатно на всички официални езици на ЕС. Информацията за износа включва мита, данъци, процедури и формалности за

⁵⁹ <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/79f623fa-aa5c-11ec-83e1-01aa75ed71a1>

135 пазара на износ⁶⁰, правила за произход, статистика и пречки пред търговията. Подобна информация може да бъде намерена за вноса в ЕС, а именно мита, данъци, изисквания за внос, правила за произход и статистика от целия свят.

От 1 януари 2021 г. се включва и пълна информация за търговията на ЕС с Обединеното кралство. През 2022 г., с разгръщането на събитията в Украйна, платформата беше актуализирана, за да бъдат отразени ограничителните мерки, наложени за износа на ЕС за Русия, както и по-обща информация за санкциите на ЕС и допълнителни насоки за вносителите относно руските мерки, наложени върху износа за ЕС.

От стартирането си платформата Access2Markets е била посетена от повече от 3 милиона отделни посетители, 72 % от ЕС, а нейният инструмент ROSA има средно по 500 посещения на ден. Новата версия на ROSA също така насочва предприятията как да документират произхода на своите продукти.

През 2021 г. Комисията **постепенно модернизира** Access2Markets, добавяйки допълнително съдържание за ползвателите, най-вече от значение за МСП, като същевременно разработва и нови интерактивни инструменти:

- През септември 2021 г. Комисията стартира **Access2Procurement**⁶¹ — инструмент, който помага на предприятията да разберат дали разглежданото възлагане на обществена поръчка е обхванато от международен ангажимент, поет от Канада и Япония съгласно съответните им търговски споразумения с ЕС. През първите осем месеца след като започна да функционира онлайн, потребителите извършиха повече от 2 700 оценки, а през първото тримесечие на 2022 г. броят на оценките беше между 200 и 300 на месец. Като следваща стъпка инструментът ще обхване и Съединените щати и ще бъде допълнително разширен, за да обхване повече търговски партньори на ЕС.
- През 2021 г. платформата, посветена основно на условията за внос и износ на стоки, беше обогатена с допълнителна информация за търговията с услуги, включително с набор от инструменти „Първи стъпки в търговията с услуги: внос и износ“, последван през 2022 г. от функцията „**Моят търговски помощник по въпросите на услугите и инвестициите**“⁶², обхващаща правния и морския сектор в Обединеното кралство и Канада съгласно съответните споразумения. Например дружество от ЕС, което желае да предоставя правни услуги в Обединеното кралство, за да практикува вътрешно или чуждестранно право,

⁶⁰ Следните държави бяха добавени през 2021 г.: Антигуа и Барбуда, Коморски острови, Доминика, Есватини (Свазиленд), Гренада, Лесото, окупирана палестинска територия, Сейшелски острови, Сейнт Китс и Невис, Сейнт Винсент, Суринам, Самоа и Соломонови острови. В споразумението с Централна Америка вече са предвидени отделни страници, а не една единствена страница за съответните партньори.

⁶¹ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/bg/content/kak-da-izpolzvam-moyat-trgovski-asistent-v-oblastta-na-obschestvenite-porchki>

⁶² Помощникът обхваща три начина на предлагане: трансгранично предоставяне на услуги, търговско присъствие и движение на специалисти.

може да намери информация за различни изисквания, като например изискванията за издаване на лиценз и получаване на разрешение, необходимата квалификация, правната форма, гражданството или условията за пребиваване. Обхватът на тази функция ще бъде разширен, така че да включва други трети държави и сектори, стъпка по стъпка.

Комисията продължи да предоставя **широка подкрепа и обучение относно Access2Markets** за предприятията, държавите членки и други посредници, както и програма за обучение на обучители през 2021 г., като се очаква това да продължи. Досега събитията са достигнали до над 6 500 организации и са обхванали почти всички езици на ЕС. Бяха организирани и събития с партньори във и извън ЕС, като например Центъра за промишлено сътрудничество ЕС—Япония, с ICEX España или Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). Популяризирането се осъществяваше чрез различни медии и платформи, включително Twitter, както и чрез уебсайта на Комисията и в youtube⁶³.

Б) Интернационализация в полза на МСП — конкретни действия през 2021 г.

Въпреки че всички търговски споразумения на ЕС имат за цел да окажат подкрепа на МСП да развият своя бизнес с чуждестранните пазари и на чуждестранните пазари, в три действащи търговски споразумения на ЕС има специални **разпоредби**⁶⁴ за МСП: във Всеобхватното икономическо и търговско споразумение (ВИТС) между ЕС и Канада е включена препоръка относно МСП⁶⁵, а в Споразумението за икономическо партньорство между ЕС и Япония (СИП между ЕС и Япония) и в СТС ЕС—Обединено кралство са включени глави, посветени на МСП, в които са предвидени специални контакти по въпросите на МСП от двете страни, които имат задачата да гарантират, че интересите и перспективите на МСП се вземат предвид по време на изпълнението на съответните споразумения. Освен това в главите за МСП са предвидени някои практически стъпки за допълнително увеличаване на прозрачността за МСП, най-вече чрез споделяне на информация: например в съответствие с главата за МСП от СИП между ЕС и Япония, Япония предоставя (на обществено достъпен уебсайт) специфична информация за достъп до пазара за отделните продукти по митнически тарифен код за внос на стоки, включително връзки към органите по договорени въпроси, свързани с търговията. В звената за контакт на страните по въпросите на МСП се обсъждат начини

⁶³ <https://www.youtube.com/watch?v=6F5Hbwq6ZjM&list=PLJmEREKFYU8V0lVZsOaKe2OQ3c4GQamDo>

⁶⁴ Препоръка за МСП е договорена с Канада, а в СИП между ЕС и Япония и в СТС ЕС—Обединено кралство са включени глави за МСП, както и в споразуменията, сключени с Меркосур, и в модернизираното споразумение с Мексико. Главите за МСП са част от преговорите също с Чили, Индонезия, Австралия и Нова Зеландия.

⁶⁵ [Препоръка на Съвместния комитет на ВИТС относно малките и средните предприятия \(МСП\) \(europa.eu\)](https://europa.eu/eu-press/press-releases/2021/04/20210421-01)

за по-нататъшно рационализиране и подобряване на наличните инструменти и информация.

През 2021 г. Комисията, заедно с търговските партньори, държавите членки и заинтересованите страни, продължи да прилага разпоредбите за МСП по ВИТС и СИП между ЕС и Япония:

ВИТС

- ✓ Звената за контакт по въпросите на МСП се договориха за план за действие за МСП⁶⁶, в който са определени конкретни действия и график за изпълнение на препоръката относно МСП. В съответствие с приоритетите на плана за действие през септември 2021 г. се проведе **кръгла маса с МСП** по повод четвъртата годишнина на ВИТС, организирана от Комисията с помощта на Търговската камара на Европейския съюз в Канада (EUCCAN)⁶⁷.
- ✓ Освен това **ЕС и Канада си сътрудничат в подкрепа на интернационализацията на техните МСП**. Един известен пример включва съвместна работа на мрежата „Enterprise Europe“ в Канада и EUCCAN, от една страна, и Европейско-канадския център за иновации и научни изследвания, от друга страна, за предоставяне на услуги за подпомагане на бизнеса и иновациите, които спомагат за укрепване на конкурентоспособността и устойчивостта на европейските и канадските МСП.

СИП между ЕС и Япония

- ✓ Звената за контакт по въпросите на МСП завършиха **Съвместен доклад за дейността**⁶⁸ и ЕС и Япония увеличиха разпространението на информация за МСП чрез **Центъра за промишлено сътрудничество между ЕС и Япония**, който през 2021 г. отново публикува две брошури на тема „Как да внасяме от Япония в ЕС с помощта на СИП“⁶⁹ и „Как да изнасяме от ЕС за Япония с помощта на СИП“.⁷⁰
- ✓ През отчетния период **Информационното бюро във връзка със Споразумението за икономическо партньорство (СИП)**⁷¹ на Центъра отново

⁶⁶ [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu)

⁶⁷ [Всеобхватно икономическо и търговско споразумение \(ВИТС\) между ЕС и Канада — Кръгла маса с малки и средни предприятия \(МСП\) за отбелязване на четвъртата годишнина на ВИТС — Търговия — Европейска комисия \(europa.eu\)](#)

⁶⁸ <https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/9a618439-ce4b-4759-ac4b-d0d9a7f0051b/details>

⁶⁹ [Наръчник по СИП – ръководство за подпомагане на вноса на японски продукти от МСП от ЕС | ЕС—Япония](#)

⁷⁰ [Наръчник за износ по линия на СИП — ръководство за подпомагане на износа за Япония от МСП от ЕС | ЕС—Япония](#)

⁷¹ [Информационно бюро във връзка със СИП | ЕС—Япония](#)

организира 47 обучения и интерактивни уебинари с предприятия и изготви подходящи информационни документи относно различни аспекти на СИП между ЕС и Япония, включително относно географските означения, правилата за произход, главата относно МСП, рибарството, млечните продукти, мобилността на човешките ресурси и др. Центърът поддържа връзка и с организациите за насърчаване на търговията на държавите членки и с други европейски и японски мрежи, като например мрежата „Enterprise Europe“ (EEN), за да приближи СИП към МСП⁷².

Освен това Комисията продължава да подкрепя европейските предприемачи от МСП и техните дейности на предизвикателните пазари, най-вече чрез своя **Център за МСП от ЕС в Китай**⁷³. Центърът продължава да играе основна роля в оказването на помощ и подпомагането на МСП от ЕС за навлизане на пазара и/или развитие на бизнеса в Китай. Центърът оказва помощ на МСП от ЕС при оценката на тяхната готовност да навлязат на китайския пазар, като предоставя съвети относно възможностите и рисковете, свързани с установяването и развитието на търговско присъствие на китайския пазар (чрез износ, инвестиции или и двете), и относно това как да подобряват полезните взаимодействия и да споделят най-добрите практики. Например през 2021 г. Центърът проведе 62 обучителни сесии в Китай и ЕС за повече от 5400 МСП.

В) Сътрудничество с мрежата „Enterprise Europe“

Подпомагането на предприятията от ЕС да се възползват от преференциалните търговски режими, т.е. намаляването/премахването на митата или други разходи, свързани с привеждането в съответствие с нормативната уредба, ще стои в основата на мрежата „Enterprise Europe“⁷⁴ (EEN), възобновена в рамките на Програмата за единния пазар.

На 4 август 2021 г. Комисията отправи покана за **заявяване на интерес за международни партньори в мрежата**⁷⁵ с няколко крайни дати за представяне на предложения. Целта на тази покана е да се определят ориентирани към клиента организации за подкрепа на бизнеса на бързоразвиващи се пазари в Северна и Южна

⁷² Вж. например събитието за намиране на партньори, проведено през март 2022 г., по темата за екологичния преход: https://www.eu-japan.eu/sites/default/files/presentations/docs/Report_on_GreenTransition_2022_0514.pdf

⁷³ <https://www.eusmecentre.org.cn/>

⁷⁴ Информация за EEN може да бъде намерена тук: <https://een.ec.europa.eu/>. Мрежата, съфинансирана по програмата COSME на ЕС, е активна в повече от 60 държави и обединява 3000 експерти от 600 членуващи организации. Нейната цел е да подпомага малките и средните предприятия в техните международни дейности.

⁷⁵ Информация, свързана с поканата, може да бъде намерена на уебсайта на Изпълнителната агенция за Европейския съвет по иновациите и за МСП (EISMEA) — агенцията на ЕС, която отговаря за всички дейности на Европейския съвет за иновации (ЕСИ) и програмите за малки и средни предприятия: https://eisma.ec.europa.eu/index_en

Америка и (Югоизточна) Азия. Акцентът ще бъде поставен върху държавите и търговските блокове, с които ЕС е сключил дълбоки и всеобхватни търговски споразумения:

- **Международните и европейските партньори в мрежата** ще работят ръка за ръка за подобряване на използването на търговските режими. Те ще **обменят информация от пазарни проучвания в полза на европейските МСП**. Досега голям брой стопански организации от Съединените щати, Обединеното кралство, Япония, Швейцария, Канада, Израел, Южна Корея и Индия са кандидатствали за присъединяване към EEN. Списъкът на държавите е неизчерпателен и ще бъде разширен при настъпване на крайните срокове за подаване на заявленията.
- Във възобновената мрежа „Enterprise Europe“ услугите, които помагат на дружествата от ЕС да използват търговските възможности в чужбина, ще бъдат изцяло интегрирани в т.нар. „**Network’s Client Journey**“ („Взаимодействие на клиентите с мрежата“), т.е. европейските партньори в мрежата се очаква да имат конкретно въздействие върху своите клиенти и да го отчетат като резултат в базата данни за ефективността на EEN.

През 2022 г. EEN създаде **нова експертна група, която да се грижи за качеството на услугите, свързани с интернационализацията**, в рамките на мрежата. Така наречената „**Тематична група за интернационализация**“, включваща около 130 опитни съветници в мрежата, които поддържат ежедневен контакт с предприятия, намиращи се във всички държави членки и региони, назначи съпредседател, за да засили използването на търговските споразумения на ЕС. Основната роля на съпредседателя ще бъде да определи програмата за изграждане на капацитет и обучение на съветници в мрежата в подкрепа на европейските МСП, за да се възползват от възможностите за търговия. Сред първите проекти ще бъде създаването на сесия за обучение на обучители за съветници в мрежата, за да се възползват от платформата Access2Markets, в сътрудничество с Комисията.

В допълнение към сътрудничеството си с EEN Комисията продължи своя обмен с **европейски и национални стопански асоциации**, Глобалната мрежа на Европейските бизнес организации (EBO WWN)⁷⁶ и организациите за насърчаване на търговията на държавите членки, които имат водеща роля по отношение на подкрепата и консултирането на големи и малки дружества относно ползите от търговските споразумения.

Г) Дейности в подкрепа на МСП на многостранно равнище (СТО)

⁷⁶ <https://eboworldwide.eu/>

ЕС заема водеща роля в многостранните усилия на Световната търговска организация в подкрепа на МСП

ЕС е активен член на **неформалната работна група на СТО за микропредприятията и малките и средните предприятия** (група за ММСП) от създаването си след 11-ата министерска конференция на СТО, проведена през 2017 г. в Буенос Айрес.

Макар че първоначалният мандат на групата беше да подготви работна програма, която да бъде утвърдена на 12-ата министерска конференция на СТО, пандемията от Covid-19 подтикна групата за ММСП през май 2020 г. да публикува „Декларация относно важната роля на ММСП по време на пандемията от COVID-19“⁷⁷, а през **декември 2020 г. бързо да приеме пакет от шест препоръки с незадължителен характер (пакет за ММСП)**⁷⁸. В съответствие с дългогодишните усилия на ЕС за насърчаване на интернационализацията на ММСП и за обръщане на внимание на техните специфични нужди, с пакета за ММСП вниманието се насочва към подобряване на достъпа до информация за ММСП, прилагане на Споразумението за улесняване на търговията⁷⁹ в опит да се улесни търговията за ММСП, разработване на интегрирана база данни за търговските политики, както и към опростяване на достъпа на ММСП до финансиране и трансгранични плащания чрез обмен на най-добри практики и информация.

Работата продължи и през 2021 г. и даде първия си резултат — база данни, в която е включена информацията относно ММСП от анализите на политиката, извършени от СТО...

През 2021 г. групата за ММСП заседава няколко пъти, за да следи за изпълнението на пакета. По-конкретно секретариатът на неформалната работна група за ММСП приключи работата си по **база данни, в която са изброени препратки към информация за ММСП от анализите на търговската политика, извършени от СТО**⁸⁰. На 12-ата министерска конференция, посредством изявление на председателя на неформалната група за ММСП, беше осигурена видимост на продължаващата работа във връзка с ММСП⁸¹.

⁷⁷ Декларация относно важната роля на ММСП по време на пандемията от COVID-19, 14 май 2020 г.: [Covid-19 : Изявление на СТО относно подчертаването на значението на микро-, малките и средните предприятия \(ММСП\) \(europa.eu\)](#).

⁷⁸ [СТО | Новини от 2020 г. — Пакет от декларации и препоръки, приет в помощ на малките предприятия да търгуват в световен мащаб](#)

⁷⁹ Споразумение за улесняване на търговията, което влезе в сила на 22 февруари 2017 г.: [СТО | правни текстове — Споразумение за улесняване на търговията](#)

⁸⁰ Базата данни може да намерите тук: [СТО | Референтни документи относно ММСП от анализите на търговската политика](#)

⁸¹ <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/MIN22/4.pdf&Open=True>

IV. Преодоляване на пречките и намиране на решения

IV.1 Актуално състояние на пречките пред търговията и премахването им

През 2021 г. продължи работата на Комисията по откриване, повдигане на въпроса за и отстраняване на търговски пречки, макар и все още в сянката на пандемията от COVID-19, която доведе до увеличаване на протекционистските практики от страна на няколко търговски партньора на ЕС. Това предизвика някои трудности за логистиката и веригите на доставки, стимулирани от увеличението на цените в транспорта, суровините и енергията, което доведе до по-висока инфлация с напредването на годината. Тези трудни условия бяха допълнително усложнени от повторната поява на варианта омикрон на COVID-19 към края на 2021 г. и от повторната му поява в Китай през 2022 г., както и от нестабилната геополитическа ситуация, свързана с руската военна агресия срещу Украйна.

Независимо от тези трудни условия през 2021 г. ЕС продължи работата си по установяване и премахване на търговските пречки. Във връзка с това Комисията, в тясно сътрудничество с Европейския парламент, държавите членки и предприятията, продължи да си взаимодейства пряко с трети държави, включително чрез мрежата от делегации на ЕС в държавите партньори и в Женева. Работейки както на място в трети държави, така и чрез институционалната рамка, предвидена в търговските споразумения на ЕС и от СТО (напр. комитетите на СТО по техническите пречки пред търговията и по санитарните и фитосанитарните мерки), Комисията беше активна в търсенето на решения на съществуващи и нови проблеми. Превантивните действия останаха на преден план с цел откриване на потенциалните пречки пред търговията, преди те да бъдат издигнати. Опасенията на дружествата от ЕС, които докладваха за несправедливо третиране или ограничителни мерки от страна на търговските партньори на ЕС, бяха в основата на тези действия. Същото внимание бе отделено и на нарушенията на ангажиментите по отношение на устойчивото развитие съгласно търговските споразумения на ЕС.

По отношение на новите пречки и подаването на жалби, 2021 година беше първата пълна година откакто функционира **единната входна точка**, която беше създадена, за да оказва подкрепа на главния служител по правоприлагането в областта на търговията и да осигурява обслужване на едно гише, достъпно на платформата Access2Markets, за подаване на жалби във връзка с (потенциални) пречки пред търговията или неспазване на ангажиментите по отношение на търговията и устойчивото развитие и на Регламента за ОСП на ЕС⁸².

⁸² ОСП не е част от настоящия доклад; за ОСП се изготвя отделен доклад.

А. Брой на регистрираните пречки пред търговията и инвестициите към 31 декември 2021 г.

Както е показано в таблицата по-долу, в края на 2021 г. в базата данни на платформата Access2Markets⁸³ на Комисията са включени **455** активни пречки пред търговията и инвестициите в 65 трети държави:

Вид на мярката	Брой пречки
Санитарни и фитосанитарни мерки (СФМ)	102
Технически пречки пред търговията (ТПТ)	81
Мита и тарифни еквиваленти и количествени ограничения	78
Административни процедури	39
Услуги и инвестиции	37
Други мерки*	39
ПИС	34
Обществени поръчки	29
Такси и ограничения върху износа	16
Всичко	455

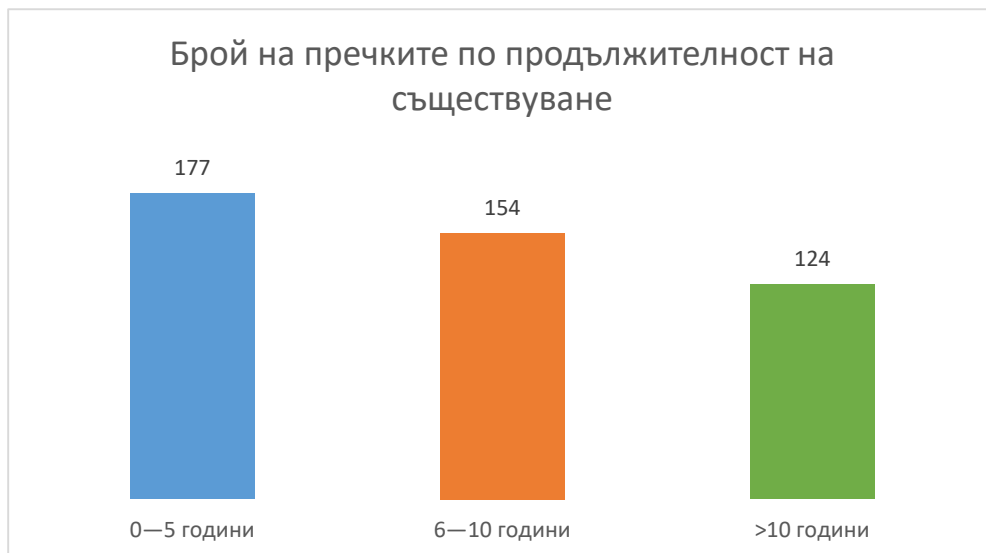
* Сред другите мерки са пречки, свързани с инструменти за търговска защита (ИТЗ) и със субсидии, мерки, засягащи конкуренцията, и други мерки, неklasифицирани в предишни категории.

Броят на пречките пред търговията и инвестициите, пред които са изправени дружествата от ЕС, когато изнасят за трети държави, леко намаля от 462 активни пречки през 2020 г. на 455 през 2021 г., независимо от промяната в структурата на търговските операции след оттеглянето на Обединеното кралство. Въпреки това броят на регистрираните пречки пред търговията се повиши от 372 в 51 трети държави през 2016 г. на 462 в 66 държави през 2020 г. (т.е. с почти 25 %).

При прегледа на пречките пред търговията, регистрирани през 2021 г., се забелязва, че по-голямата част от пречките са регистрирани през последните пет години (39 %), 34 % от всички пречки са регистрирани преди шест до десет години, а 27 % от всички пречки са включени преди повече от десетилетие.

⁸³ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/bg/barriers>

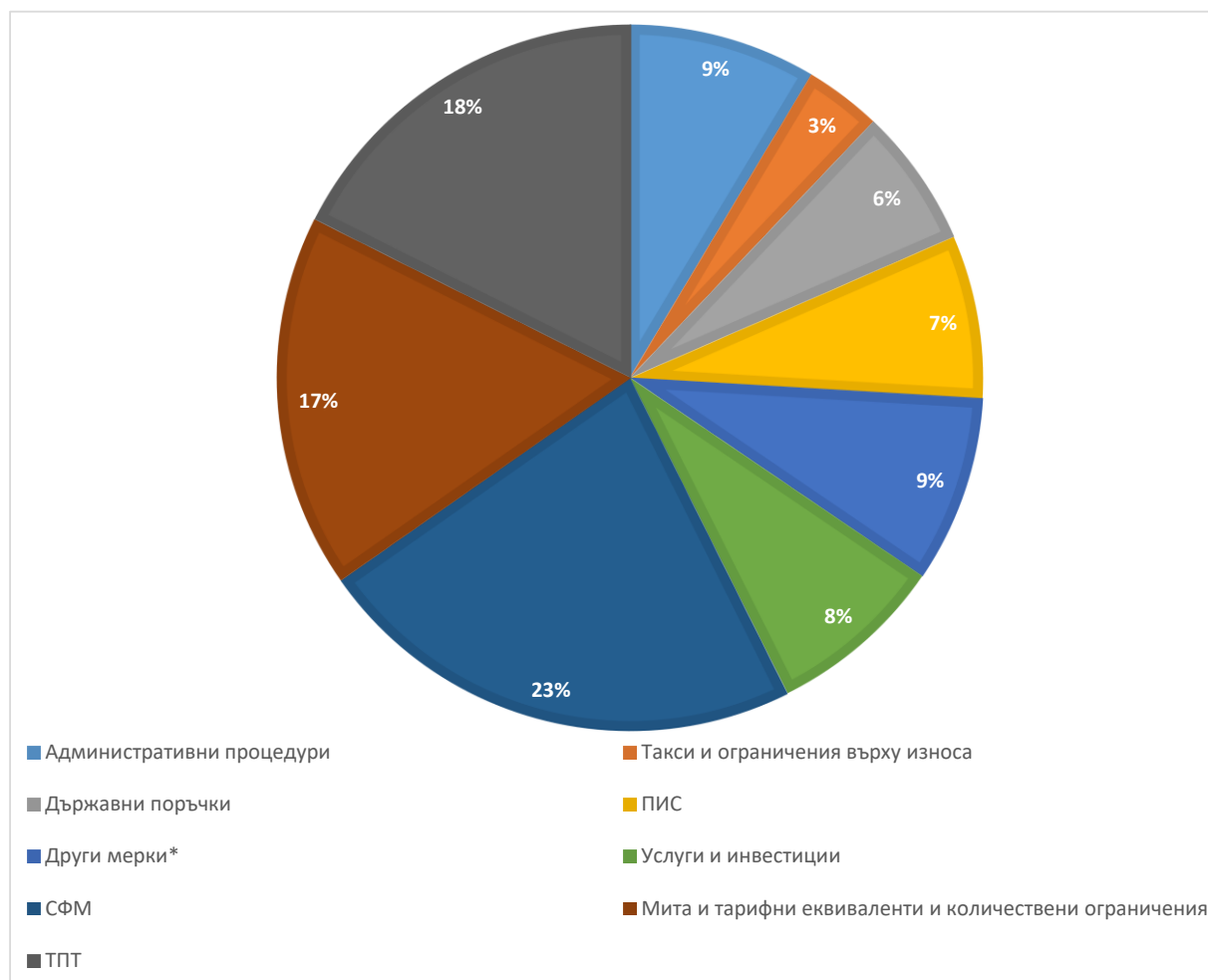
Фигура 5: Брой на пречките по дата на регистриране

При прегледа на пречките по **видове**, на фигура 6 по-долу се вижда, че **санитарните и фитосанитарните мерки (СФМ)** са продължили да бъдат категорията с най-голям брой пречки пред търговията (102) през 2021 г., с дял от почти една четвърт от всички регистрирани пречки. Въпреки че общият брой на пречките, свързани със санитарни и фитосанитарни мерки, е бил малко под равнището от 2020 г. (107), ограниченията чрез санитарни и фитосанитарни мерки непрекъснато се увеличават в периода между 2016 и 2020 г. и все още са най-голямата категория.

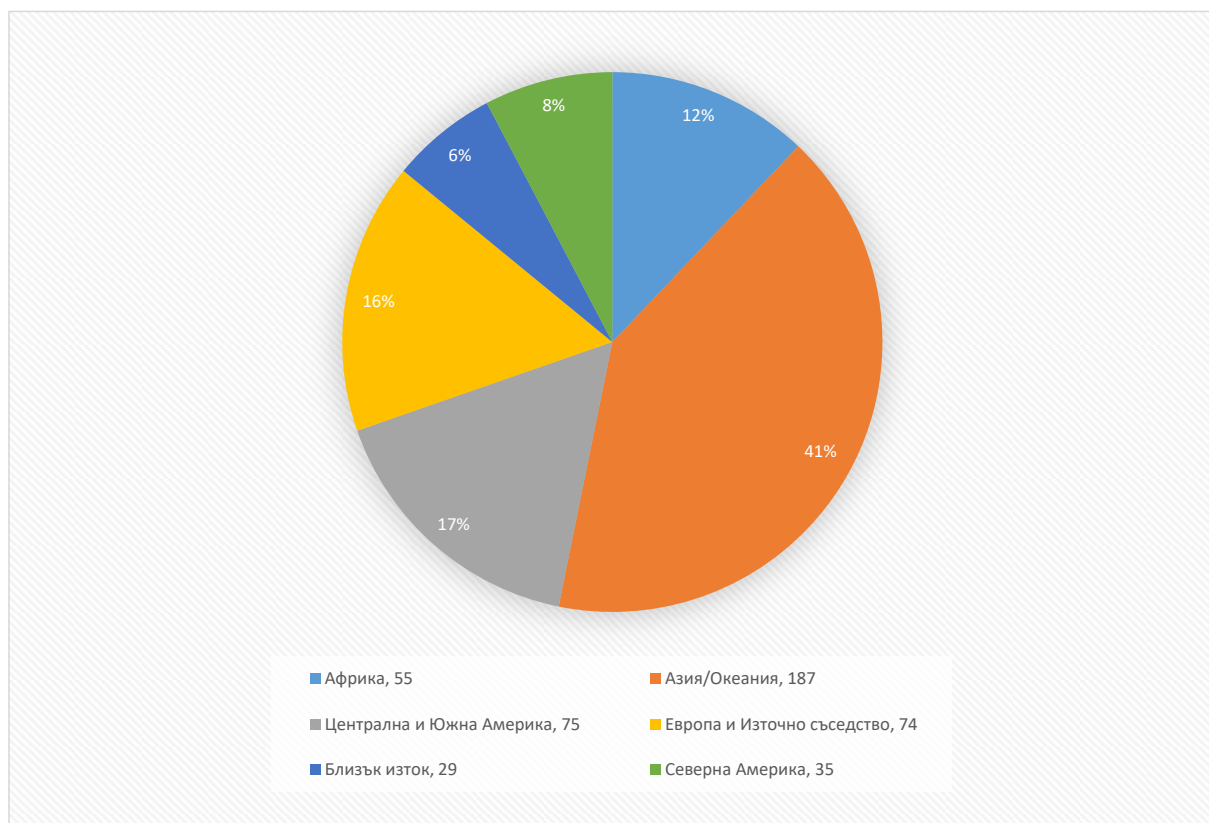
Вторият най-често регистриран вид пречка през 2021 г. остават техническите пречки пред търговията (ТПТ) (81 пречки), тарифните мерки и количествените ограничения (78 пречки), какъвто беше случаят и през 2020 г. Заедно тези три категории пречки пред търговията представляват почти 60 % от всички активни пречки през 2021 г. Това отразява тенденцията през 2020 г.

Фигура 6: Видове пречки през 2021 г.

При износа на стоки и услуги дружествата от ЕС са изправени пред пречки пред търговията **по целия свят**, както може да се види на фигура 7 по-долу.

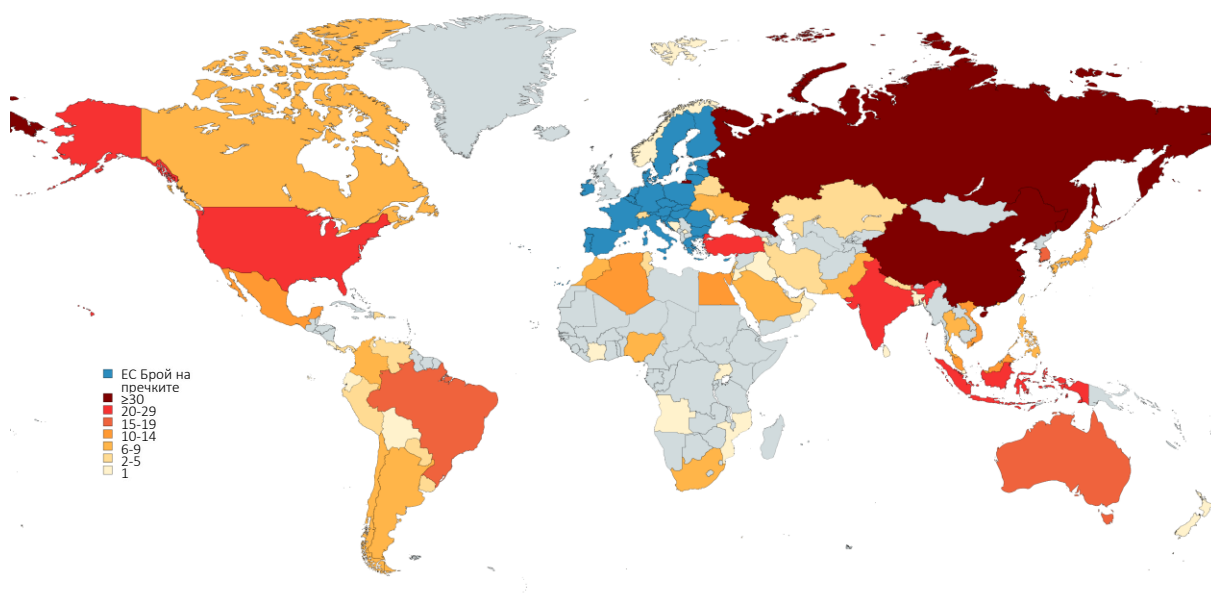
Фигура 7: Географско разпространение на пречките по региони (края на 2021 г.)

Както се вижда на фигура 8 по-долу, през 2021 г. Китай продължи да бъде държавата с най-висок брой пречки — 39; на второ място е Русия (32), следвана от Съединените американски щати (27), Индия (26), Турция (24) и Индонезия (21). Сред държавите с десет или повече пречки са Бразилия (19), Южна Корея (18), Австралия (15), Алжир (14), Мексико (12), Египет (11), Малайзия (10) и Виетнам (10). В базата данни все още не са включени пречки на Обединеното кралство, което отразява съвсем новото състояние на отношенията и може би факта, че много от съществуващите пречки на други партньори са издигнати преди няколко години.

През периода от пет години между 2016 и 2020 г. се забелязва, че Русия и Китай са били сред първите две държави от гледна точка на броя пречки пред търговията, като Китай изпревари Русия през 2018 г., заемайки първо място. Докато броят на пречките пред търговията, издигнати от Русия, остана сравнително стабилен (средно 33), пречките, издигнати от Китай през този период, почти се удвоиха от 23 през 2016 г. на 40 през 2020 г.

Фигура 8: Брой на пречките по търговски партньори (края на 2021 г.)

Б. Промени в пречките пред търговията и инвестициите през 2021 г.⁸⁴

Нови регистрирани пречки

По отношение на **новите пречки пред търговията по сектори** селското стопанство и рибарството съставляват най-голямата категория с четири пречки, следвани от сектора на услугите с три нови пречки. На трето място са секторът на керамиката и стъклото и категорията на междусекторните мерки (т.е. обхващащи повече от един сектор или засягащи целия износ за съответната държава — търговски партньор) с по две нови пречки.

Сектор	Брой нови пречки
Селско стопанство и рибарство	4
Автомобилен сектор	1
Керамика и стъкло	2
Химикали	1
Електроника	1
Междусекторни мерки	2
Други промишлени сектори	1
Услуги	3
Текстил и кожа	1
Всичко	16

⁸⁴ Пълен списък на докладваните нови пречки и на отстранените пречки през 2021 г. може да бъде намерен в работния документ на службите
Документ: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/d41271f9-a025-42b2-b5dd-e318430d510d/details?download=true>

При прегледа на **петгодишния период** между 2016 и 2020 г. се забелязва, че в секторите на селското стопанство и рибарството и на вината и спиртните напитки са регистрирани най-голям брой нови пречки.

Разглеждайки **общия брой на новите пречки, регистрирани през 2021 г.**, в таблицата по-долу се вижда, че през 2021 г. са регистрирани по-малко нови пречки (16), отколкото през 2020 г.⁸⁵ (41), което съответства на нетно намаление с 25.

При прегледа на регистрираните нови пречки по видове се забелязва, че за разлика от 2020 г., когато СФМ е доминиращата категория сред новите пречки, през 2021 г. **техническите пречки пред търговията (ТПТ)** са начело в списъка (6 нови регистрирани пречки), като има само две нови пречки, свързани със **санитарни и фитосанитарни (СФМ)** мерки, в сравнение с 13 през 2020 г. По 2 нови пречки пред търговията са регистрирани във всяка от категориите **мита и тарифни еквиваленти и количествени ограничения, обществени поръчки и други мерки**.

Вид на мярката	Нови пречки ⁸⁶ през 2021 г.	Нови пречки през 2020 г.
СФМ	2	13
ТПТ	6	5
Мита и тарифни еквиваленти и количествени ограничения	2	5
Административни процедури	1	5
Услуги и инвестиции	1	4
Други мерки*	2	4
ПИС	0	3
Обществени поръчки	2	3
Такси и ограничения върху износа	0	1
Всичко	16	41

* Сред другите мерки са пречки, свързани с инструменти за търговска защита (ИТЗ) и със субсидии, мерки, засягащи конкуренцията, и други мерки, неklasифицирани в предишни категории.

Резкият спад на новите пречки, свързани със санитарни и фитосанитарни мерки, може да се дължи на липсата през 2021 г. на огнища на африканска чума по свинете, а в по-общ план е възможно неблагоприятните икономически условия да са забавили докладването на пречките поради пандемията от COVID-19, като предприятията са насочвали оскъдните ресурси към други дейности.

⁸⁵ Връзка към доклада за 2020 г.: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/september/tradoc_159794.pdf

⁸⁶ Новите пречки са онези пречки, които са регистрирани в Access2Markets през цялата 2021 г.

В. Пречки, отстранени през 2021 г.

През 2021 г. бяха отстранени 39 пречки пред търговията, т.е. с шест повече, отколкото през 2020 г.: 16 са напълно отстранени, а 23 са частично отстранени⁸⁷.

Вид на мярката	Пречки, отстранени през 2021 г.	Пречки, отстранени през 2020 г.
СФМ	15	17
ТПТ	6	6
Мита и тарифни еквиваленти и количествени ограничения	6	2
Административни процедури	3	4
Услуги и инвестиции	2	1
Други мерки*	1	1
ПИС	3	0
Обществени поръчки	1	1
Такси и ограничения върху износа	2	1
Всичко	39	33

* Сред другите мерки са пречки, свързани с инструменти за търговска защита (ИТЗ) и със субсидии, мерки, засягащи конкуренцията, и други мерки, неklasифицирани в предишни категории.

При прегледа на **отстранените пречки по видове пречки** се забелязва, че **пречките, свързани със санитарни и фитосанитарни мерки**, представляват най-голямата категория с 15 отстранени пречки, какъвто беше случаят през 2020 г. (17). Премахването на тези пречки отново имаше пряко положително въздействие, включително върху износителите от ЕС в много сектори, най-вече в **сектора на хранителните продукти**:

- Например през 2021 г. конкретните резултати от сътрудничеството на Комисията с държавите членки и предприятията в това отношение се простряха и към **Канада**, която прие хармонизирания сертификат на ЕС за месо от домашни птици, и
- към **Южна Корея**, която отмени предишни забрани за внос за няколко държави членки, които са били наложени поради силно патогенната форма на птичия грип (HPAI).

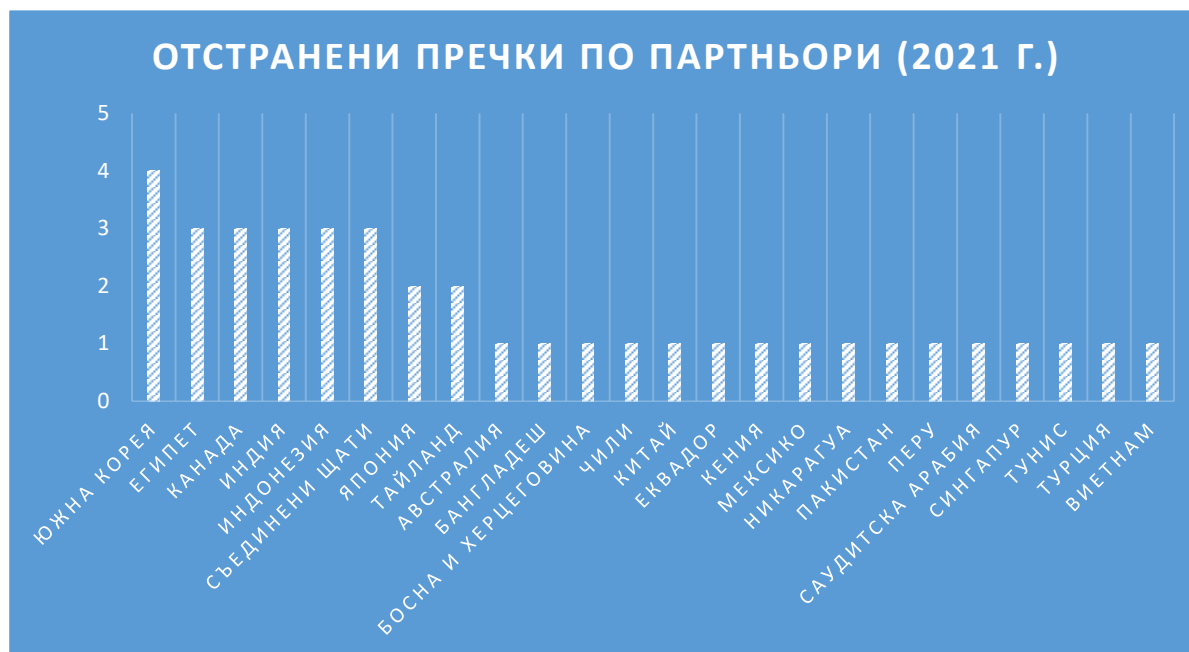
Вторите най-често срещани видове са свързани с **ТПТ, мита и тарифни еквиваленти и количествени ограничения**, с по шест частично или напълно отстранени пречки във всяка категория. Сред примерите за успешно отстраняване през 2021 г. на проблеми, свързани с ТПТ, наред с други са:

- промяната от страна на **Австралия** на стандартите за съдържание на сяра в горивото, което водеше до качество на горивото, несъвместимо с най-новите високоефективни двигатели, произведени от производителите от ЕС;

- подобрения от страна на **Тунис** след намеса от страна на ЕС в посока смекчаване на последиците от митата върху потребителски продукти, които не са крайно необходими, които бяха въведени за селскостопански продукти като киви, замразена риба тон и мед.

Освен това, както може да се види от фигура 9 по-долу, пълното или частично отстраняване обхваща 24 от търговските партньори на ЕС.

Фигура 9: Брой на отстранените пречки по партньори (2021 г.)

При отстраняването на пречките Комисията прилага широк набор от инструменти, често в комбинация

Изборът на инструменти и форуми зависи от конкретната ситуация: Комисията може да повдигне въпросите по силата на двустранно търговско споразумение (например като използва създадените институционални структури) или в някой от комитетите на СТО, или като използва дипломатически канали, включително съвместни постъпки с държавите членки, или диалози на високо равнище със своите търговски партньори. В краен случай, когато проблемът го изисква, Комисията повдига случай по уреждане на спора по силата на двустранните си споразумения или в рамките на СТО (вж. раздел V по-долу), или в отговор на исканията на индустрията започва разследвания съгласно Регламента на ЕС за пречките пред търговията.

Някои пречки пред търговията бяха успешно отстранени чрез двустранни действия...

Такъв беше случаят, наред с другите, с Турция — Козметика: През 2018 г. Турция започна да изисква предварително представяне на доклади от оценка на безопасността за всички козметични продукти, които навлизат на турския пазар. Търговският отдел в делегацията на ЕС в Анкара, в координация с посолствата на държавите членки, се обърна към местните органи с цел да постигне разрешение за адаптиране на тази практика, за да се отстрани пречката. В началото на 2021 г. изискването за представяне на доклади от оценка на безопасността беше отменено и за да гарантира пълното привеждане в съответствие с ЕС, Турция изготви нов законопроект, който беше представен на Комисията за оценка.

... а други търговски пречки бяха отстранени в многостранната рамка на СТО и нейните комитети...

ЕС, действащ от името на 27-те държави членки, продължава да бъде движеща сила в рамките на СТО. Той активно участва в целия набор от комитети (например по СФМ и ТПТ), които често осигуряват средата за повдигане на въпроса и търсенето на възможности за отстраняване на трайни пречки пред достъпа до пазара, наложени от други членове, и предлагат възможност да се коментират директно с трети държави новите мерки, преди те да влязат в сила, като част от процедурите за уведомяване във връзка със СФМ и ТПТ.

Примерите за успешно взаимодействие на многостранно равнище през 2021 г. включват:

- Корея — Система за пречистване на баластните води: След повече от две години работа в Комитета по ТПТ на СТО Корея издаде сертификати за одобрение на типа на производител от ЕС на системи за пречистване на баластни води. Това позволява на дружеството да монтира тези системи на плавателни съдове, плаващи под знамето на Корея, за да се предотврати разпространението на инвазивни видове, като по този начин се гарантира морската безопасност и опазването на околната среда.
- Саудитска Арабия — Задължителни дати на изтичане на няколко хранителни продукти: През 2021 г. Саудитска Арабия обяви намерението си да определи задължителни дати на изтичане на срока на годност на яйцата за консумация (60 дни) и на замразените месни продукти от домашни птици (3 месеца) чрез процедурата по нотификация на СФМ на СТО. ЕС представи коментари и поиска от Саудитска Арабия да прехвърли отговорността за определяне на дати на изтичане в определен диапазон на стопанските субекти, като по този начин се запазват високите равнища на защита, но същевременно ще се избегнат прекалено тежките административни процедури. Органите на Саудитска Арабия преустановиха изпълнението с цел допълнително разглеждане.

... а в някои конкретни случаи Регламентът за пречките пред търговията осигури правна възможност за справяне с пречките пред търговията в Мексико и Саудитска Арабия

Регламентът за пречките пред търговията е правен инструмент, който дава право на заинтересованите страни от ЕС (дружества, отрасли, асоциации и държавите членки) да подават жалби във връзка с пречките пред търговията в трети държави. Ако жалбата отговаря на критериите за приемане, Комисията преценява дали предполагаемата пречка наистина представлява нарушение на международните търговски правила и дали ЕС следва да действа.

- В доклада на службите на Комисията във връзка с текилата⁸⁸ се прави заключението, че тъй като мексиканската мярка е породила опасения относно съответствието ѝ с правилата на СТО, тя следва да продължи да се наблюдава. На фона на този доклад беше намерено взаимно приемливо решение, съответният износ на текила беше възобновен, а жалбоподателят оттегли жалбата (процедурата съгласно Регламента за пречките пред търговията беше официално прекратена през февруари 2022 г.). Случаят показва как прибягването до бързи и ефективни инструменти за правоприлагане в областта на търговията може да допринесе за намирането на взаимно приемливи решения на търговските пречки.
- През 2021 г. службите на Комисията приключиха своите прегледи на мерките на Саудитска Арабия, ограничаващи достъпа до пазара на керамични плочки от ЕС. В доклада на службите на Комисията относно Саудитска Арабия⁸⁹ се прави заключението, че много аспекти на тези нови технически регламенти на Саудитска Арабия и начинът, по който те се прилагат, са довели до сериозни опасения за спазването на правилата на СТО, както и че службите ще си взаимодействат със Саудитска Арабия, за да се гарантира бързо и ефикасно отстраняване на тези пречки. Към края на 2021 г. това взаимодействие все още продължаваше и доведе до това през март 2022 г. Саудитска Арабия да поеме някои ангажименти за разглеждане на исканията на ЕС. Комисията следи изпълнението на тези ангажименти.

Г. Партньорството за достъп до пазара в действие и неговото въздействие през 2021 г.

Когато предприема действия във връзка с отстраняването на пречките пред търговията, Комисията работи в тясно сътрудничество с държавите членки и европейските стопански асоциации на различни форуми, като например:

- *Консултативния комитет за достъп до пазара (ККДП)*⁹⁰: като централен форум за дискусии той заседава ежесечно и събира на едно място службите на Комисията, длъжностни лица от държавите членки и представители на повече от 50 стопански асоциации от ЕС от всички сектори;

⁸⁸ Докладът на Комисията до Комитета по въпросите, свързани с Регламента за пречките пред търговията, може да бъде намерен тук: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/may/tradoc_159563.pdf

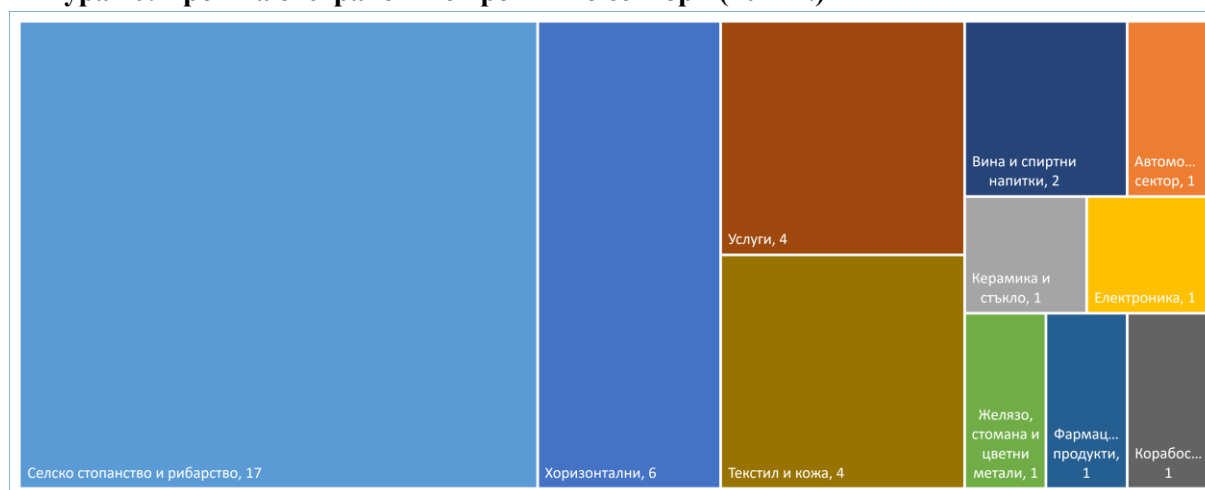
⁸⁹ Докладът на Комисията до Комитета по въпросите, свързани с Регламента за пречките пред търговията, може да бъде намерен тук: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/may/tradoc_159564.pdf

⁹⁰ Освен това, подобно на дискусиите в централата, някои делегации на ЕС провеждат и редовни дискусии с участието на държавите членки, както и бизнеса (а понякога и органи от държавите партньори).

- *секторните работни групи за достъп до пазара* (РГДП): тези работни групи заседават веднъж годишно и следват същата структура като ККДП, а дискусиите се обуславят от сектора. В момента има РГДП в седем сектора (санитарни и фитосанитарни въпроси, електроника и ИКТ, медицински изделия, фармацевтични продукти, вина и спиртни напитки, текстил, автомобили и гуми).

На фигура 10 по-долу е показан широкият набор от сектори, ползващи се от усилията, водещи до напредък на тези и други форуми в посока укрепване на достъпа до пазара в трети държави за предприятията от ЕС. Подобно на тенденцията в периода между 2016 и 2020 г. **селското стопанство и рибарството** продължават да бъдат секторите с **най-голям брой отстранени пречки** през 2021 г. (17), което представлява почти 40 % от общия брой отстранени пречки.

Фигура 10: Брой на отстранените пречки по сектори (2021 г.)

През 2021 г. втората по големина категория отстранени пречки беше съставена от **хоризонтални мерки**, т.е. пречки, които засягат много сектори, а четири пречки се отнасяха до сектора на **текстила и кожата**. За разлика от това броят на отстранените пречки в другите сектори остана сравнително стабилен в периода между 2016 и 2020 г., с някои незначителни изменения през отделните години.

Като цяло изготвеният от ГД „Търговия“ икономически анализ показва, че благодарение на отстраняването на някои пречки в периода между 2015 и 2020 г. **износът от ЕС през 2021 г. е бил със 7,2 млрд. евро повече, отколкото щеше да бъде, ако пречките не бяха отстранени**. Това е с 1,8 млрд. евро повече, отколкото през 2020 г. (когато работата по отстраняване на пречките в периода 2014—2019 г. осигури възможност за

допълнителни 5,4 млрд. евро износ от ЕС), и е ясен показател за преките ползи от усилията за изпълнение и правоприлагане, положени от Комисията, държавите членки и предприятията в рамките на Партньорството за достъп до пазара.

IV.2 Единната входна точка за подаване на жалби

ГД „Търговия“ пусна **единната входна точка** в действие на 16 ноември 2020 г., за да улесни докладването на нови (или потенциални) пречки пред търговията или нарушения на ангажиментите за устойчивост (по отношение на ТУР или на Общата схема за преференции (ОСП). Първо, с единната входна точка сега има **едно звено за контакт** за заинтересованите страни. Второ, с единната входна точка е осигурена по-ефикасна оценка на новите спорни въпроси и се ускорява вземането на решения относно подходящите действия по проследяване в рамките на Комисията. Под ръководството на **главния служител по правоприлагането в областта на търговията („ГСПОТ“)** единната входна точка координира оценката на жалбите и формира „екипи по случаите“ в службите на Комисията.

Чрез единната входна точка се осъществяват **чести контакти с потенциални жалбоподатели** преди официалното оформяне на жалба. Жалбите могат да се подават онлайн, като се използва един от двата **формуляра за жалби** — един за въпроси, свързани с достъпа до пазара, и един за въпроси, свързани с ТУР/ОСП. Формулярите могат да бъдат намерени директно на платформата Access2Markets⁹¹ и са предназначени да предоставят на единната входна точка информацията, необходима за извършване на първа оценка на спорния въпрос, заедно с други служби и търговски екипи на Комисията в делегациите на ЕС, и съответно за вземане на решение за последващи действия. Ако е необходима допълнителна информация или становището на други международни организации (например на МОТ по търговски и трудови въпроси), единната входна точка ще продължи да поддържа връзка директно с жалбоподателя. Жалбоподателят ще бъде информиран за постигнатия по случая напредък.

След като жалбата бъде окончателно оформена, екипът, назначен по случая, ще направи оценка на жалбата и ще предложи подходящи последващи действия за решаване на проблема. Ако в единната входна точка не постъпи официална жалба, Комисията все пак си запазва правото да предприеме действия по своя собствена инициатива — така наречената процедура на откриване на **служебни случаи**.

ПРИМЕР: Жалба относно ограниченията за износа на обувки от ЕС за Индия

⁹¹ Формуляр на жалба във връзка с достъпа до пазара: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/contact-form?type=COMPL_MA

Формуляр на жалба във връзка с ТУР/ОСП: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/contact-form?type=COMPL_TSD_GSP

В началото на 2021 г. в единната входна точка постъпи жалба във връзка с Указанията за контрол на качеството (УКК) по отношение на обувките в Индия. УКК засягат голям брой сектори и представляват предизвикателство, с което дружествата от ЕС, които искат да изнасят за Индия, са запознати. Въпреки това, благодарение на жалбата, Комисията разбра за нови УКК в поредния сектор — този на обувките. След като жалбата беше получена, единната входна точка осъществи контакт с жалбоподателя с цел събиране на допълнителна информация и попълване на пропуските в първоначалния формуляр на жалба. След това единната входна точка формира екип по случая, състоящ се от експерти от географски и секторни звена, които да направят подобна оценка на жалбата. Делегацията на ЕС в Делхи също беше пряко ангажирана. Заключение беше недвусмислено: след влизане в сила УКК на обувките ще представляват пречка пред търговията за дружествата от ЕС. Поради това пречката бе регистрирана в Access2Markets. През пролетта на 2022 г. настъпи положителна промяна, тъй като влизането в сила на УКК беше отложено за 2023 г. в интерес на износителите от ЕС. Комисията продължава да работи за пълно разрешаване на въпроса.

Единната входна точка в цифри

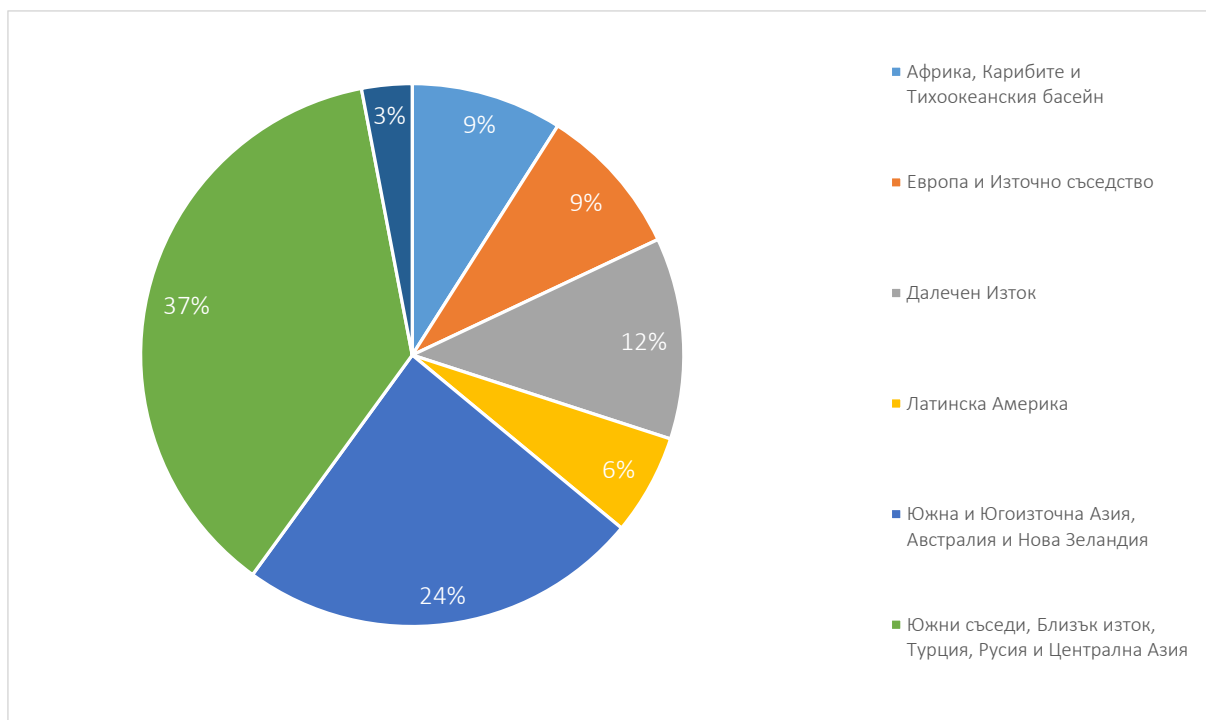
2021 г. беше първата пълна година на изцяло функционираща единна входна точка. Общо единната входна точка е потърсена 61 пъти във връзка с потенциални пречки пред търговията или потенциални нарушения на ангажиментите за устойчивост на трети държави. Тези контакти са довели до подаването на 33 жалби чрез портала Access2Markets. Всички тези жалби се отнасяха до спорни въпроси, свързани с достъпа до пазара. Макар че в някои срещи със заинтересованите страни, предшествващи подаването, бяха повдигнати въпроси, свързани с устойчивостта, нито един от тези въпроси не се превърна в официална жалба през периода, обхванат от настоящия доклад⁹².

При прегледа на източниците на жалбите се забелязва, че по-голямата част от жалбоподателите (30) са предприятия от ЕС (15 жалби са подадени пряко от дружества от ЕС, 12 от европейски търговски асоциации и 3 от национални търговски асоциации). Само три жалби са подадени от държавите членки.

Жалбите се отнасяха до пречките за достъп до пазара в 21 търговски партньори на ЕС, покриващи всички географски региони. Както се вижда на фигура 11 обаче, повече от една трета от всички жалби, получени през 2021 г., са свързани с Южното съседство, Близкия изток, Турция, Русия и Централна Азия, докато само една жалба е свързана със Северна Америка.

Фигура 11: Жалби, постъпили в единната входна точка по региони

⁹² През май 2020 г. нидерландска неправителствена организация подаде първата жалба, свързана със спазването от страна на Колумбия и Перу на някои трудови разпоредби на МОТ в съответствие с търговските споразумения с ЕС. Жалбата не е обхваната от този доклад.

V. Двустранно и многостранно правоприлагане на търговски ангажименти: разрешаване на спорове⁹³

Работата по изпълнението нагоре по веригата с цел предотвратяване на потенциални пречки и преодоляване на реални пречки, преди те да се утвърдят, е в основата на подхода на Комисията за изпълнение и правоприлагане. За да бъде най-ефективна, тази работа нагоре по веригата бива подкрепена от използването на правни спорове, когато това е необходимо.

V.1 Прибягване до уреждането на спорове

A. Уреждане на спорове в рамките на СТО

Макар че функционирането на Апелативния орган на СТО остава блокирано, работата на ЕС по уреждане на спорове в рамките на СТО продължи....

От декември 2019 г. Апелативният орган на СТО не разглежда обжалвания поради блокиране на назначенията. Намирането на трайно решение на тази ситуация остава основен приоритет за ЕС.

Междувременно, въпреки застрашаването на обвързващите решения по споровете в рамките на СТО, дължащо се на застой във функционирането на Апелативния орган, ЕС успя да постигне напредък по нарастващия брой спорове в рамките на СТО през отчетния период. **Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване**⁹⁴ допринесе за този напредък и е важна част от стратегията на ЕС относно положението на Апелативния орган. В края на април 2022 г. 52-ма от 164-те членове на СТО попадаха сред 25-те участници в Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване. Като алтернатива, ако член на СТО, с когото ЕС е започнал спор в рамките на СТО, предпочете да не участва в Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване, ЕС сключва, когато това е възможно, *ad hoc* споразумение за арбитраж при обжалване за конкретния спор, основано на модела, определен от Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване. В съответствие с това през март 2022 г. ЕС сключи ***ad hoc* споразумение за арбитраж при обжалване** с Турция по два спора, повдигнати в рамките на СТО (DS583 и DS595,

⁹³ За подробна обобщена информация по-специално по случаите в рамките на СТО, в които ЕС е жалбоподател или ответник, и относно случаите по двустранните споразумения на ЕС, вижте най-актуалното издание на „Overview of the EU's active dispute settlement cases“ („Общ преглед на текущите случаи по уреждане на спорове на ЕС“), публикувано на уебсайта на ГД „Търговия“ (<https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/dispute-settlement/>).

⁹⁴ С тази договореност, за която СТО беше уведомена през април 2020 г., се гарантира, че участващите в нея членове на СТО ще продължат да се ползват от обвързващо, двустепенно и независимо решаване по правилата на СТО по всеки спор, възникнал между тях, въпреки продължаващия застой във функционирането на Апелативния орган. През периода, в който Апелативният орган няма възможност да функционира пълноценно, всеки един член на СТО може да се присъедини към Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване.

вж. по-долу). Като се споразумяха относно процедурите за обжалване при арбитраж, ЕС и Турция гарантираха, че и по двата случая може да се премине към обвързващо, двустепенно и независимо уреждане на спорове в рамките на СТО.

Споровете, по които ЕС е постигнал напредък през отчетния период, са следните, наред с другите⁹⁵:

- САЩ — зрели маслини (DS577) — Този спор е свързан с изравнителните мита, въведени от предишната администрация на САЩ през 2018 г. и прилагани при вноса на зрели маслини от Испания. На 19 ноември 2021 г. специализираната група постанови, че тези изравнителни мита са незаконни съгласно правилата на СТО. Докладът стана задължителен през декември 2021 г., след приемането му без право на обжалване в рамките на СТО. Страните се споразумяха, че разумният период от време, в който САЩ ще трябва да изпълни доклада, е до 14 януари 2023 г.
- Турция — фармацевтични продукти (DS583) — Този спор се отнася до оспорването от страна на ЕС на някои турски мерки, засягащи вносните фармацевтични продукти. Всички жалби бяха решени в полза на ЕС в доклада на специализираната група от 28 април 2022 г., в който се прави заключението, че Турция не може да изисква от производителите на фармацевтични продукти да преместят производството в Турция, за да могат техните продукти да отговарят на условията за възстановяване на разходите, свързани със схемите за социално осигуряване в Турция. Също така Турция не може да определи като приоритетни проверките на заявленията за възстановяване на разходи и за пускане на пазара на турските фармацевтични продукти пред тези на вносните фармацевтични продукти. Обжалването от страна на Турция на този доклад на специализираната група беше разгледано по правилата на СТО в съответствие с *ad hoc* споразумението за арбитраж при обжалване, сключено с Турция (споменато по-горе). Това споразумение гарантира издаването на обвързващо решение по спора, включително по отношение на евентуално бъдещо несъгласие във връзка с спазването на правилата.
- Турция — защитни мерки по отношение на стоманата (DS595) — Този спор е свързан със защитната мярка по отношение на стоманата, наложена от ЕС през февруари 2019 г. Докладът на специализираната група от 29 април 2022 г. беше като цяло положителен за ЕС, като най-важните въпроси бяха решени в полза на ЕС. Важно е да се отбележи, че специализираната група изясни правилата на

⁹⁵ За подробна обобщена информация по-специално по случаите в рамките на СТО, в които ЕС е жалбоподател или ответник, и относно случаите по двустранните споразумения на ЕС, вижте най-актуалното издание на „Overview of the EU’s active dispute settlement cases“ („Общ преглед на текущите случаи по уреждане на спорове на ЕС“), публикувано на уебсайта на ГД „Търговия“:
https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/february/tradoc_159429.pdf

СТО относно защитните мерки, като по този начин потвърди наличието на инструмент за защитните мерки, който може да бъде използван в отговор на световната криза със стоманата. Специализираната група постанови, че защитната мярка на ЕС по отношение на стоманата е съвместима с правилата на СТО по повечето от точките, повдигнати от Турция, но също така по три точки постанови, че защитната мярка на ЕС не е достатъчна добре обоснована. В тази връзка ЕС ще изпълни решението след официалното му приемане в рамките на СТО. В този спор нито една от страните не се възползва от правото на обжалване, което беше предвидено в *ad hoc* споразумението за арбитраж при обжалване, сключено с Турция.

- САЩ — стомана и алуминий (DS548 и DS559) — В края на 2021 г., в контекста на съвместното изявление на ЕС и САЩ относно „Глобално[то] споразумение за устойчиви стомана и алуминий“, ЕС и САЩ на практика преустановиха два спора помежду си: (1) DS548 относно допълнителните мита, налагани от САЩ върху вноса на определен вид стомана и алуминий, и (2) DS559 относно допълнителните вносни мита, събирани от ЕС в отговор на тези американски мита. ЕС и САЩ трансформираха процедурите пред специализираната група на СТО и по двата спора в арбитражни процедури в рамките на СТО, които впоследствие преустановиха за неопределено време с възможност за възобновяване в бъдеще, ако това е необходимо. Успоредно с това САЩ пое ангажимент да премахне митата по раздел 232 за вноса на стомана и алуминий от ЕС в САЩ до предишни търговски обеми, а ЕС пое ангажимент временно да преустанови съответните мерки за възстановяване на баланса спрямо САЩ.
- САЩ — големи граждански въздухоплавателни средства (DS316 и DS353) — Както беше отчетено миналата година, през 2021 г. беше направена още една важна стъпка, а именно деескалацията на споровете във връзка с „големите граждански въздухоплавателни средства“, постигната от ЕС и САЩ в средата на юни 2021 г. в контекста на „Договореност[та] относно рамката за сътрудничество за големи граждански въздухоплавателни средства“ (DS316 и DS353).

Освен това по няколко други спора в рамките на СТО с участието на ЕС **беше постигнат напредък в процедурите пред специализираната група**. Сред тях е **Колумбия** — замразени пържени картофи (DS591), по който докладът на специализираната група се очаква през втората половина на 2022 г. (и който е обхванат от Многостранната временна договореност за арбитраж при обжалване). Други важни примери са случаят на ЕС срещу **Индия** относно прекомерно високите мита на Индия за някои стоки в сектора на информационните и комуникационните технологии (DS582) и спорът във връзка със забраната на Индонезия за износ на никеловата руда и изискванията за преработка на национално равнище, засягащи никеловата руда и желязната руда (DS592), както и два случая на защита, повдигнати от **Индонезия** и

Малайзия, относно някои правила за биогоривата във връзка с палмовото масло (съответно DS593 и DS600).

Непредизвиканата и необоснована военна агресия на Русия срещу Украйна грубо нарушава международното право и подкопава международната сигурност и стабилност. Тя засегна и дейностите на ЕС по правоприлагане в областта на търговията. В съответствие с общия подход на ЕС, възприет по отношение на Русия на международни форуми, контактите между ЕС и Русия по споровете между двете страни в рамките на СТО бяха преустановени. По-конкретно процедурите пред специализираната група бяха преустановени по спора на ЕС срещу Русия във връзка с различни мерки, благоприятстващи руските продукти и услуги (DS604), както и по спора, повдигнат от Русия във връзка с антидъмпинговите мерки на ЕС относно някои стоманени продукти от Русия (DS521).

Атаката на Русия засегна също възможността на Украйна да спази решението на арбитражния състав относно забраната на Украйна за износ на някои видове дървен материал, издадено по двустранен спор съгласно споразумението за асоцииране между ЕС и Украйна.

Поредица от нови случаи затвърждава вярата на ЕС в уреждането на спорове в рамките на СТО...

В началото на 2022 г. ЕС повдигна няколко **нови спора в рамките на СТО**. Това отразява решимостта на ЕС да оказва съпротива на поведението, което води до нарушение на търговията, и доверието на ЕС в уреждането на спорове в рамките на СТО като средство за това.

- Египет — регистрация на вноса (DS609) — през януари 2022 г. ЕС поиска провеждането на консултации във връзка с изискванията на Египет за регистрация на вноса и с начина, по който те засягат вноса на някои категории стоки от ЕС в Египет.
- Китай — стоки и услуги (DS610) — през януари 2022 г. ЕС започна спор срещу Китай във връзка с някои мерки, засягащи търговията между ЕС и Китай със стоки или услуги от или предназначени за Литва или свързани по различни начини с Литва, например чрез наличието на литовски компоненти. Тези мерки оказват въздействие и върху веригите на доставки в целия ЕС.
- Китай — забрани за водене на съдебно производство (DS611) — през февруари 2022 г. ЕС започна още един спор срещу Китай, този път във връзка с практиката, включваща забрани за водене на съдебно производство, издавани от китайските съдилища, които поставят установените в ЕС високотехнологични дружества в значително по-неблагоприятно положение, когато упражняват правата си върху интелектуална собственост, за да защитят своите технологии.
- Обединено кралство — процедури за възлагане на обществени поръчки при производството на енергия с ниски въглеродни емисии (DS612) — през март 2022 г. ЕС откри производство в рамките на СТО във връзка с мерките на Обединеното кралство за стимулиране на проекти за производство на енергия с ниски въглеродни емисии, предимно от ветроенергийни паркове в морето. ЕС твърди, че Обединеното кралство, като стимулира кандидатите за държавна финансова подкрепа (под формата на „договори за разлика“ или ДЗР) да поемат ангажимент и да постигнат висок процент местно съдържание на Обединеното кралство, третира по по-неблагоприятен начин вносните стоки, отколкото сходните местни стоки. След провеждането на консултации със СТО, на 1 юли страните се споразумяха за предстоящи стъпки за уреждане на въпроса: Обединеното кралство поясни, че както в настоящия, така и в бъдещите цикли на разпределение, съдържанието на Обединеното кралство не играе каквато и да е роля при разпределянето на субсидиите и че не е необходимо бенефициерите на ДЗР да постигат определено ниво на съдържание на Обединеното кралство, за да получават плащания. Всяко искане за информация относно съдържанието на Обединеното кралство остава само с информационна цел⁹⁶.

⁹⁶ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-uk-agree-way-forward-wto-dispute-concerning-uks-green-energy-subsidy-scheme-2022-07-01_bg

Б. Двустранно уреждане на спорове

През 2021 г. ЕС не е открил двустранни спорове, но продължи да настоява за постигане на напредък по производствата или по отношение на съответствието по текущите случаи...

- **Корея — трудови ангажименти.** Към края на април 2022 г. продължават дискусиите с Република Корея във връзка с окончателното изпълнение от нейна страна на решението на специализираната група от януари 2021 г.⁹⁷, издадено в съответствие с глава „Търговия и устойчиво развитие“ на Споразумението за свободна търговия между ЕС и Корея. По-конкретно Корея трябваше да ратифицира последната от четирите засегнати основни конвенции на МОТ, най-вече Конвенция № 105 относно премахването на принудителния труд.
- **Южноафрикански митнически съюз — защитни мерки по отношение на домашните птици.** Този спор се урежда от разпоредбите за уреждане на спорове съгласно двустранното Споразумение за икономическо партньорство между Европейския съюз и Южноафриканската общност за развитие. Той се отнася до налагането през септември 2018 г. на защитна мярка по отношение на износа на замразени необезкостени пилешки разфасовки от ЕС. Всички процедурни елементи за започване на процедура пред специализираната група в крайна сметка бяха договорени през първата половина на 2021 г., което даде възможност процедурата да започне през есента на 2021 г. Изслушването се състоя през март 2022 г. Към края на април 2022 г. основният етап в тази процедура, който все още предстои, е публикуването на окончателен доклад.
- **Алжир — няколко мерки, ограничаващи търговията.** След като ЕС номинира своя арбитър и официално поиска създаването на арбитражен състав през март 2021 г., техническите консултации с Алжир с оглед уреждане на спора по взаимно съгласие се засилиха. В началото на 2022 г. Алжир отмени твърде високите мита за 129 продукта. Към края на април 2022 г. обаче все още предстоеше да се постигне напредък от страна на Алжир по други аспекти на спора.

V.2 Подновяване на резерва от арбитри за споровете по споразуменията на ЕС

След поканата на Комисията от декември 2020 г. за подаване на заявления във връзка с подновяването на резерва от арбитри и с отделния резерв от експерти в областта на търговията и устойчивото развитие за експертните групи за уреждане на спорове по търговски споразумения, по които ЕС е страна, комисия за подбор, състояща се от опитни международни съдии и учени, разгледа кандидатите, за да потвърди тяхната пригодност за назначаване. През май 2022 г. издържалите конкурса кандидати бяха

⁹⁷ Докладът на специализираната група беше публикуван на 20 януари 2021 г. и може да бъде намерен тук: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/january/tradoc_159358.pdf

уведомени за това, а списъкът беше публикуван през юни 2022 г.⁹⁸ В съответствие с „Ангажимента за равно представителство в арбитража“, към който се придържа Комисията, Комисията сега ще се стреми да осигури баланс между половете в своите предложения от този резерв до Съвета за списъци на арбитри и експерти, както и при назначаването на арбитри или на експерти в областта на търговията и устойчивото развитие за конкретни спорове.

⁹⁸ <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/3b8c3460-b8f5-4bd2-8e32-08b68cf4d834>